

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 11 maja 2018 r.

BKA-I-0912-11/17/34

UNP-180427-01464

Pan
Andrzej Bosak
Prezes
Sądu Okręgowego w Tarnowie

Pani
Agata Murczek
Dyrektor
Sądu Okręgowego w Tarnowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. INFORMACJE O KONTROLI

Jednostka kontrolowana: Sąd Okręgowy w Tarnowie, ul. Dąbrowskiego 27, 33-100 Tarnów (dalej: SO).

Kontrolerzy Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego: Anna Pudzianowska, starszy specjalista, Łukasz Szymański, specjalista¹ (dalej: kontrolerzy).

Zakres kontroli: prowadzenie gospodarki finansowej.

Termin kontroli: 8-19 maja 2017 r.².

Okres objęty kontrolą: lata 2015–2016

[akta kontroli str. 1 - 8]

II. USTALENIA WSTĘPNE

Przeprowadzenie kontroli w SO zostało zlecone przez Patryka Jakiego, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości w związku z anonimowymi skargami dotyczącymi sposobu wydatkowania środków finansowych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych

¹ działający na podstawie upoważnień nr 40/2017 i 41/2017 wydanych 4 maja 2017 r. z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości przez Jakuba Jamkę, zastępcę dyrektora Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego.

² Wyniki czynności kontrolnych przeprowadzone w dniach 8-12 maja 2017 r. w siedzibie SO a w pozostałych dniach w siedzibie Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej: BKA).

8

oraz zakupu samochodów na potrzeby sądu³. W skargach wskazano na możliwość wystąpienia nieprawidłowości dotyczących:

- wydatkowania środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych niezgodnie z przeznaczeniem tj. na sfinansowanie szkolenia dla sędziów zorganizowanego przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA,
- wymiany samochodu służbowego bez spełnienia kryteriów określonych w *zasadach gospodarki samochodowej w sądach powszechnych* - zakupu samochodu służbowego w firmie ██████████ w Krakowie, niezgodnie z obowiązującymi od 25 maja 2011 r. *limitami samochodów osobowych dla sądów okręgowych* oraz treścią zarządzeń Ministra Sprawiedliwości w *sprawie wskazania zamawiającego do przygotowywania i przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, udzielania zamówień oraz zawierania umów ramowych na rzecz sądów powszechnych*⁴.

Obszar właściwości SO zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w *sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości*⁵ oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 października 2014 r. w *sprawie utworzenia niektórych sądów rejonowych*⁶ obejmuje 4 sądy rejonowe⁷ i sąd funkcjonalny⁸. W okresie objętym kontrolą:

- prezesem SO był sędzia sądu okręgowego, Andrzej Bosak (dalej: Prezes SO),
- dyrektorem SO był Jacek Gut (dalej: Dyrektor SO)⁹,
- głównym księgowym była ██████████ (dalej: Główny księgowy SO).

[akta kontroli str. 1728-1738]

³ przekazanych do Wydziału Kontroli 17 lutego oraz 21 marca 2017 r. (pisma znak BKA-I-0912-11/17/2 i BKA-I-0912-11/17/3).

⁴ zarządzenia Ministra Sprawiedliwości: z dnia 25 lutego 2013 r. (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2013 r. poz. 122) oraz następane z dnia 16 września 2014 r. (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2014 r. poz. 153)

⁵ Dz. U. z 2002 r. nr 180, poz. 1508.

⁶ Dz. U. z 2014 r. poz. 1404.

⁷ SR w Tarnowie, SR w Bochni, SR w Brzesku.

⁸ SR w Dąbrowie Tarnowskiej.

⁹ W okresie objętym kontrolą sądem kierował i reprezentował go na zewnątrz prezes sądu, z wyjątkiem spraw należących do dyrektora sądu. Dyrektor realizuje zadania określone w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 133, ze zm. w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawy z 11 maja 2017 r., która weszła w życie 21 czerwca 2017 r.) - dalej: *usp*, a w szczególności kieruje gospodarką finansową sądu.

III. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Ocena prowadzonej polityki szkoleniowej i doskonalenia zawodowego pracowników.

W wyniku kontroli wybranej próby, badany obszar prowadzenia polityki szkoleniowej i doskonalenia zawodowego oceniono negatywnie. Zastrzeżenia dotyczą braku procedur wewnętrznych w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników. Ponadto, w przypadku szkoleń wyjazdowych dla kuratorów i urzędników oraz konferencji pod nazwą „*Aktualne problemy sądownictwa z perspektywy sądów powszechnych*” stwierdzono liczne nieprawidłowości i odstępstwa od przyjętych dobrych praktyk, w tym: niewłaściwy wybór rodzaju umowy cywilnoprawnej (powinny być umowy zlecenia, zamiast umów o dzieło), niezgodność w dokumentacji szkolenia odnośnie do ilości osób uczestniczących; wątpliwości, co do charakteru udziału części osób w szkoleniach zarówno jako uczestnicy jak i wykładowcy; brak w umowach o dzieło istotnych postanowień w tym; brak informacji o przeniesieniu praw majątkowych pomimo zobowiązania wykonawców do przeniesienia praw autorskich; niewskazanie w umowach pól eksploatacji, brak protokołów odbioru.

1.1. Potrzeby szkoleniowe pracowników SO.

Nie opracowano w SO planu szkoleń na lata 2015-2016¹⁰ z uwagi na fakt, iż główną organizacją prowadzącą i organizującą szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości była Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (dalej: KSSiP). SO uzupełniał potrzeby szkoleniowe pracowników w zakresie, w którym nie zapewnia ich KSSiP. Potrzeby szkoleniowe badane były na bieżąco przez kierownika szkolenia SO, który też corocznie występował o możliwość zorganizowania szkoleń jednodniowych w siedzibie SO.

W SO brak jest regulacji wewnętrznych dotyczących podnoszenia kwalifikacji pracowników. Pracownicy za zgodą przełożonych mogli zarejestrować się na szkolenie organizowane przez KSSiP. W przypadku szkoleń organizowanych przez inne podmioty pracownikom przekazywane były informacje w tym zakresie. Z kolei w przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku pracownika o dofinansowanie do studiów, kursów, refundacji kosztów zawierane były umowy na podstawie art. 103⁶ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. *kodeks pracy*¹¹ (dalej *kp*). Kryterium decydującym o zakwalifikowaniu pracownika była przydatność danej formy doskonalenia zawodowego do wykonywania zadań służbowych.

¹⁰ pismo znak KD-1120-1-28/17 z 9 maja 2017 r. Dyrektora SO (odpowiedź na wniosek nr 1 z 8 maja 2017 r.).

¹¹ tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1666 z późn. zm.

W oparciu o sporządzone przez SO wykazy szkoleń, kursów, studiów itp. form podwyższania kwalifikacji, którymi w latach 2015-2016 byli objęci pracownicy sądu, wybrano celowo 9 szkoleń¹² (2 dla sędziów, 1 dla kuratorów sądowych, 6 dla urzędników).

1.2. Organizacja szkolenia wyjazdowego dla kuratorów i urzędników.

Szkolenia wyjazdowe dla kuratorów okręgowych SO i kuratorów zawodowych z Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej Sądów Rejonowych w okręgu SO (dalej: kuratorów) oraz urzędników z SO oraz sądów rejonowych w okręgu, zorganizowano w dniach 16-17 czerwca 2016 r. w hotelu w Sromowcach Niżnych. Szkolenia zostały zorganizowane m.in. w celu omówienia problemów „z jakimi spotykają się kuratorzy w swojej pracy i ujednoczenia praktyki”. Organizatorem szkoleń był SO. Całkowity koszt szkolenia dla:

- kuratorów wyniósł 18.300,07 zł (w tym: usługi hotelowe 13.490,77 zł, przewóz osób 2.469,30 zł, opracowanie materiałów na wykłady 2.340,00 zł),
- urzędników wyniósł 25.656,90 zł (w tym: usługi hotelowe 19.689,23 zł, przewóz osób 3.627,67 zł, opracowanie materiałów na wykłady 2.340,00 zł).

Wydatki publiczne zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹³ (dalej: *ufp*) powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; w sposób umożliwiający

¹² szkolenia odpłatne: 1) 11 grudnia 2015 r. [redacted], „szkolenie <<Elektroniczne zarządzanie dokumentacją>>” – koszt szkolenia 440 zł. 2) 30 marca-1 kwietnia 2016 r. Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA Oddział w Tarnowie (dalej: SSP IUSTITIA) „konferencja „Aktualne problemy sądownictwa z perspektywy sądów powszechnych” – SO 14.674,69 zł i SR w Dąbrowie Tarnowskiej – koszt szkolenia 3.190,15 zł; 3) 16-17 czerwca 2016 r. SO „Szkolenie wyjazdowe dla kuratorów okręgowych Sądu Okręgowego i kuratorów zawodowych z Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej Sądów Rejonowych w Okręgu Sądu Okręgowego w Tarnowie” – koszt szkolenia 18.300 zł; 4) 12-14 września 2016 r. [redacted]

[redacted], „szkolenie nt. <<Zmiany przepisów prawa pracy w świetle zmian organizacyjnych, należności sądowych oraz ZSRK>>” – koszt szkolenia 1.400 zł; 11 grudnia 2015 r. [redacted], „szkolenie <<Elektroniczne zarządzanie dokumentacją>>” – koszt szkolenia 440 zł oraz 5 szkoleń, w przypadku których ich koszt poniósł organizator: 1) 4-6 marca 2015 r. [redacted], „VI Forum AGENDA Nowoczesnych Rozwiązań IT dla Jednostek Sądowych”; 2) 15 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie „spotkanie dot. oceny prezentowanych przez firmy: [redacted] rozwiązań modułu ZDOB, jako narzędzia usprawniającego księgowanie dochodów budżetowych w systemie ZSRK”; 3) 2-3 lipca 2015 r. [redacted], „Warsztaty problemowe kadry zarządczej sądów apelacyjnych i okręgowych I edycja <<Nowoczesne metody zarządzania sądami (wdrożenie)>>”; 4) 9-10 grudnia 2015 r. [redacted], „szkolenie z raportowania i sprawozdawczości”; 5) 30 marca-1 kwietnia 2016 r. [redacted], „VII Forum Nowoczesnych Rozwiązań IT dla jednostek sądowych”. W przypadku 1 szkolenia oświadczone, że dokumentacja oryginalna została 28 grudnia 2016 r. zabezpieczona przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego w związku z powyższym odstąpiono od badania tego szkolenia. Próbę zaś rozszerzono o 1 szkolenie wyjazdowe dla urzędników z Sądu Okręgowego w Tarnowie oraz Sądów Rejonowych w Okręgu w dniach 16-17 czerwca 2016 r. w Sromowcach Niżnych.

¹³ tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.

terminową realizację zadań; w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Z uwagi na wysokość poniesionych wydatków¹⁴ i ich rodzaj oraz dysponowanie salą, celowe było mając na uwadze powyższe zasady przeprowadzenie szkolenia we własnym zakresie. Największa sala, jaką dysponował w tym okresie SO i SR w Tarnowie mieściła około 40 osób¹⁵. Nie mogła zatem w pełni zabezpieczyć oczekiwań, ale przy podziale na 2 grupy urzędników, przeprowadzenie szkolenia byłoby możliwe i ograniczyłoby znacznie koszty. Przeprowadzenie szkolenia z kolei dla kuratorów (ostatecznie 35 uczestniczyło w szkoleniu) nie powinno stwarzać żadnego problemu.

Opracowano programy szkoleń oraz listy uczestników. Z udostępnionych materiałów (list obecności, faktur wraz z ich opisem, części zaświadczeń, wyjaśnień¹⁶ wynika, że:

- SO zapewnił 81 osobom¹⁷ dojazd do miejsca szkolenia i z powrotem (łącznie faktury za usługę przewozu na 6.096,97 zł brutto),
- z noclegu w ramach szkolenia skorzystało 88 osób. Niemniej z opisu faktury nr 295/16/F z 20 czerwca 2016 r. na 33.180,00 zł brutto wynika, że za usługę hotelową zapłacono za 91 osób¹⁸. Na listach obecności wymienionych jest 91 osób, jednakże w szkoleniu w pierwszym dniu uczestniczyło 90 osób¹⁹, zaś w drugim dniu 83 osoby²⁰ (w tym ██████████ ██████████ będący jednocześnie wykładowcą i uczestnikiem-pracownikiem SO oraz w obydwu dniach Dyrektor SO, który nie potwierdził obecności na liście). Odnośnie do rozbieżności pomiędzy osobami zgłoszonymi a faktycznie uczestniczącymi w szkoleniu, w zakresie kuratorów ustalono, że 1 osoba nie wzięła udziału w szkoleniu z przyczyn usprawiedliwionych, 1 osoba mogła uczestniczyć jedynie w pierwszym dniu szkolenia zaś odnośnie do urzędników 1 osoba nie uczestniczyła w szkoleniu i jej miejsce zajął Dyrektor SO zaś 5 innych nie potwierdziło obecności w drugim dniu szkolenia²¹.

¹⁴ Łącznie koszt szkoleń dla kuratorów i urzędników wyniósł 43.956,97 zł.

¹⁵ pismo znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r. Dyrektora SO (odpowiedź na wniosek nr 9 z 12 maja 2017 r.), dalej: *wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.*

¹⁶ materiały udostępnione 12 maja 2017 r. oraz *wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.*

¹⁷ W pierwszym kursie przewieziono 42 osoby (35 urzędników i 7 kuratorów), a w drugim 39 osób (16 urzędników i 23 kuratorów).

¹⁸ 37 kuratorów (13.490,77 zł) i 54 urzędników (19.689,23 zł).

¹⁹ 36 kuratorów i 53 urzędników oraz Dyrektor SO.

²⁰ 34 kuratorów i 48 urzędników oraz Dyrektor SO.

²¹ Osoby te w wyjaśnieniach Dyrektora SO zostały wykazane jako osoby, które skorzystały z usługi noclegowej.

1.3. Zasady etyczne przy organizacji szkolenia oraz udział pracowników, wykładowców w szkoleniu.

W związku z organizowanymi przez SO szkoleniami wystąpiły wątpliwości, co do charakteru udziału wykładowców w szkoleniach. Część z nich była jednocześnie pracownikami SO, czy innych sądów. Nie wiadomo, czy osoby z którymi zawierano odpłatne umowy spoza SO, występowały o urlopy wypoczynkowe do swoich pracodawców, czy pracodawcy ci ponosili koszty związane z delegowaniem pracownika. W przypadku ██████████ starszego inspektora ds. biurowości w SO był on jednocześnie uczestnikiem szkolenia dla urzędników i wykładowcą. Otrzymał wynagrodzenie za wykonanie dzieła oraz inne świadczenia w naturze (nocleg, wyżywienie, transport) jak również zaświadczenie poświadczające udział w całym szkoleniu, którego w części był wykładowcą.

Z dokumentacji (korespondencji pomiędzy Prezesem SR w Brzesku, a Dyrektorem i Prezesem SO) wynika, że mogły występować „naciski”, bądź zapadały ustalenia, co do charakteru udziału tych osób w szkoleniach. Prezes SR w Brzesku w piśmie z 13 czerwca 2016 r. do Dyrektora SO przedstawił stanowisko, że sąd nie powinien ponosić kosztów dojazdu dla sędziego SR w Brzesku z uwagi na fakt, że bierze on udział w szkoleniu w charakterze wykładowcy. Wskazuje na nieuzasadnione stanowisko głównej księgowej SO i prosi o wskazanie podstawy prawnej takiego stanowiska. Pismem z 14 czerwca 2016 r. Prezes SO zwrócił się do Prezes SR w Brzesku o delegowanie sędziego SR w Brzesku (Sławomira Świerczka) do udziału w szkoleniu dla kuratorów w charakterze uczestnika i wykładowcy. Nie stwierdzono ww. sędziego na liście kuratorów zawodowych deklarujących udział w wyjazdowym szkoleniu. Lista obecności kuratorów również nie zawiera informacji wskazujących, że sędzia SR w Brzesku był jego uczestnikiem. Podobne wątpliwości, co do charakteru udziału wykładowcy w szkoleniu oraz ponoszonych z tym kosztów wystąpiły w przypadku ██████████, starszego inspektora ds. biurowości Sądu Apelacyjnego w Krakowie (dalej: SA Kraków). Kierownik szkolenia w SO zwrócił się do Prezesa SA Kraków z prośbą o wyrażenie zgody na przeprowadzenie przez ww. osobę wykładu na szkoleniu wyjazdowym dla urzędników z okręgu SO i taką zgodę otrzymał. Wykładowca otrzymał oprócz wynagrodzenia za wykonanie dzieła, inne świadczenia w naturze (nocleg, wyżywienie, transport).

1.4. Umowy o dzieło dotyczące opracowania materiałów szkoleniowych.

SO zawarł umowy o dzieło z osobami, które zobowiązały się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykłady; I tak zawarto 10 czerwca 2016 r. umowę o dzieło pomiędzy SO reprezentowanym przez Dyrektora SO, a:

- sędzią SR w Brzesku. Wykonawca zobowiązał się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykład pt. *„Wykonywanie orzeczeń dotyczących udziału kuratora sądowego przy kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji konfliktowych między rodzicami, a także kontaktów orzeczonych poza miejscem zamieszkania, wielogodzinnych itd.”* za wynagrodzeniem ██████████ zł brutto. Wystawiono rachunek datowany 17 czerwca 2016 r. W programie szkolenia wskazano ponadto 17 czerwca 2016 r. wykład zatytułowany *„Wykonywanie orzeczonych zobowiązań wobec nieletniego, nadto nadzoru nad ograniczeniem władzy rodzicielskiej, w szczególności gdy jedna ze stron nie mieszka wspólnie z dziećmi”* oraz *„Współpraca kuratorów sądowych z sądami i innymi organami w wykonywaniu orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich, m.in. wykonywanie środka poprawczego”*. Nie stwierdzono, aby umowa o dzieło zawierała wykonanie takiego dzieła – opracowania materiałów w tym zakresie. Przedstawiono w odpowiedzi ww. materiały. Z treści zaświadczeń wydanym uczestnikom szkolenia wynika, że odbyły się takie wykłady.
- sędzią SR w Tarnowie. Wykonawca zobowiązał się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykład pt. *„Wykonywanie orzeczeń w sprawach karnych w świetle zmian w Kodeksie karnym wykonawczym”* za wynagrodzeniem ██████████ zł brutto oraz do przeniesienia praw autorskich do niniejszych materiałów na SO. Przedstawiono w odpowiedzi wydruk ustawy – *kodeks karny wykonawczy* z dnia 6 czerwca 1997 r.²² Wystawiono rachunek datowany 17 czerwca 2016 r. za opracowanie materiałów na wykład 16 czerwca 2016 r. (nie wskazano wykładu z 17 czerwca 2016 r.). Z uwagi, że materiały przeznaczone były zarówno dla urzędników sądowych jak i kuratorów wydatek zakwalifikowano nieprawidłowo w wysokości ██████████ zł, jako dotyczący szkolenia dla kuratorów zaś ██████████ zł jako dotyczący szkolenia dla urzędników.
- starszym inspektorem ds. biurowości w SO. Wykonawca zobowiązał się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykład pt. *„Wyniki*

²² Dz. U. z 1997 r. nr 90, poz. 557.

analizy dotyczącej prawidłowości sporządzania oraz przesyłania od stron postępowania pouczeń o przysługujących im środkom odwoławczych od wydanych orzeczeń” za wynagrodzeniem ██████████ zł brutto oraz do przeniesienia praw autorskich do niniejszych materiałów na SO. Wystawiono rachunek datowany 16 czerwca 2016 r. Przedstawiono w odpowiedzi wydruk zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji o zakresie działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej²³, identycznie, jak w przypadku umowy ze starszym inspektorem ds. biurowości SA Kraków. Wykonawca zobowiązał się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykład „Omówienie zmian w przepisach Zarządzenia MS z 12.12.2003 r. w sprawie organizacji o zakresie działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej” za wynagrodzeniem 520,00 zł brutto oraz do przeniesienia praw autorskich do niniejszych materiałów na SO. Program szkolenia wskazuje, że wykonawca miał wygłosić wykład „omówienie zmian w przepisach Zarządzenia MS z 12.XII.2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej wprowadzonych Zarządzeniami MS z 25.VI.2015 r., Dz. Urz. MS z 2015 r. poz. 172 oraz z dnia 30.XII.2015 r., Dz. Urz. MS z 2015 r. poz. 266”. Wystawiono rachunek datowany 17 czerwca 2016 r.

- sędzią SR w Tarnowie. Wykonawca zobowiązał się do wykonania dzieła polegającego na opracowaniu materiałów szkoleniowych na wykład pt. „Granice dostępu do informacji publicznej i ochrona danych osobowych” za wynagrodzeniem w wysokości 780,00 zł brutto oraz do przeniesienia praw autorskich do niniejszych materiałów na SO. Kontrolerom okazano wydruki wyroków sądów administracyjnych z centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych oraz prezentację. Wystawiono rachunek datowany 16 czerwca 2016 r.

Wybór rodzaju umowy, tj. umowy o dzieło w części z ww. przypadków nie był właściwy z uwagi na przedmiot umowy. Strony umowy oczywiście mogą układać łączący je stosunek prawny według własnego uznania, jednakże treść umowy nie może sprzeciwiać się naturze danego stosunku prawnego, jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu i ustawie. O tym, jaki stosunek w rzeczywistości łączy strony rozstrzygają warunki, na jakich praca jest wykonywana, a nie sama nazwa umowy, czy nawet wola stron. Zatem w przypadku, gdy przedmiot umowy dotyczył prowadzenia wykładów i opracowania materiałów

²³ Dz. Urz. Min. Sprawiedl. nr 5, poz. 22, wersja aktu do 30 czerwca 2016 r.

na wykłady i jako rezultat przedstawiono wydruki instrukcji, przepisów prawa bądź orzeczeń powinny być zawarte umowy zlecenia. Stwierdzono niezależnie od powyższego, że umowy o dzieło nie zawierają istotnych elementów wynikających np. z przyjętej dobrej praktyki: daty urodzenia, imion rodziców, numeru dokumentu tożsamości (ewentualnie nr PESEL) wykonawcy; terminu wykonania umowy; wskazania sposobu zapłaty wynagrodzenia; ustalenia kto dostarcza materiały oraz narzędzia do wykonania dzieła; formy odbioru dzieła i przekazania dzieła; ustalenia kary umownej; określenia odszkodowania na zasadach ogólnych (np. w przypadku zwłoki, odstąpienia od umowy); zakazu wykonania dzieła przez osobę trzecią. Nie stwierdzono istotnych informacji o przeniesieniu praw majątkowych pomimo, że wszyscy Wykonawcy zobowiązali się do przeniesienia praw autorskich do niniejszych materiałów na SO. W umowach interes SO nie był należycie zabezpieczony. Z treści umów, z dokumentacji księgowej, wyjaśnień Dyrektora SO²⁴ wynika, że zastosowanie miała w tym przypadku ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. *o prawie autorskim i prawach pokrewnych*²⁵ (dalej: *ustawa o prawach autorskich*). Nie wskazano w umowach jednak np. pól eksploatacji, tych chociażby które mieszczą się w katalogu art. 50 powyższej ustawy. Zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy *o prawach autorskich*, umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione. Brak w umowie wskazanych jednoznacznie postanowień w tym zakresie, powoduje, że pomimo zapłaty wynagrodzenia, zamawiający nie ma prawa do swobodnego korzystania z utworu w sposób nienaruszający tych praw. Przekazano rezultaty prac wykonawców w postaci wydruków aktów prawnych, wyroków sądów, jednej prezentacji, trzech wykładów. Wyjaśniono że²⁶, *wszystkie materiały szkoleniowe (...) zostały przekazane uczestnikom szkolenia podczas wykładu. Zdaniem Dyrektora prawa majątkowe z wszystkich w/w zawartych umów o dzieło zostały przeniesione na polach eksploatacji w zakresie wykorzystywania otrzymanych materiałów do celów służbowych, tj. do pomocy w bieżącym wykonywaniu obowiązków służbowych. Przeprowadzenie zajęć w oparciu o samodzielnie przygotowane materiały, w tym przypadku w większości wydrukowane akty prawne, wyroki sądów, również nie można byłoby uznać za wykonanie dzieła, ponieważ nie przyniosły one konkretnego, samoistnego, oznaczonego rezultatu. Rezultatem nie jest też poziom opanowania materiału i umiejętności przez uczestników szkolenia, a zatem warunek*

²⁴ wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.

²⁵ tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 880.

²⁶ wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.

wskazany w art. 627 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *kodeks cywilny*²⁷ (dalej *kc*), nie został spełniony. Wykonanie dzieła nie polega na prostych i powtarzalnych czynnościach, jak w tym przypadku w większości wydrukowanie aktów prawnych, wyroków sądowych. Przedmiotem umowy o dzieło jest utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy o *prawach autorskich*, a zatem dzieło powinno być tak oznaczone, aby obowiązkiem przyjmującego zamówienie było dostarczenie zamawiającemu rezultatu działalności twórczej o indywidualnym charakterze, w postaci ustalonej przez strony. Umowy o dzieło autorskie powinny posiadać następujące cechy: przedmiotem umowy o dzieło autorskie jest dzieło szczególne, oznaczone jako „*utwór*”; umowa o dzieło autorskie powinna wskazywać rodzaj utworu, postać jego ustalenia, formę rozporządzania, pola eksploatacji i wynagrodzenie. Utwór jest prawidłowo oznaczony, jeżeli przedmiotem umowy o dzieło autorskie jest rezultat działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w określonej przez strony postaci.

W ramach umów o dzieło nie podpisano protokołów odbioru. Wyjaśniono, że²⁸ *potwierdzeniem wykonania wszystkich zawartych umów o dzieło były wystawione rachunki za wykonanie dzieła przez wszystkich wykonawców*. Dodatkowo Dyrektor SO wykonanie dzieła stwierdził w ostatnim dniu szkolenia, na którym był obecny i je nadzorował. Materiały ponadto zostały przekazane uczestnikom szkolenia. Zgodnie z informacją przekazaną w trakcie kontroli przez Dyrektora SO, częścią materiałów SO nie dysponował i zwrócił się do wykładowcy o ich przekazanie.

Przyjmujący zamówienie odpowiada za jakość dzieła. Wykonanie dzieła należy do uznania przez przyjmującego zamówienie, a zatem dzieło powinno posiadać cechy określone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Do uprawnień zamawiającego należy udzielanie wskazówek dotyczących sposobu wykonywania dzieła. Zamawiający obowiązany jest odebrać dzieło, które przyjmujący zamówienie wydaje mu zgodnie ze swym zobowiązaniem. Zgodnie z art. 634 *kc*, jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Stwierdzono, że zamawiający przyjął dzieło i nie miał do niego zastrzeżeń. Nie miały zastosowania więc przepisy wskazane w art. 636 § 1 *kc*²⁹. Nie powołano się również

²⁷ tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 459.

²⁸ *wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.*

²⁹ Przepis ten stanowi, że jeżeli przyjmujący zamówienie wykona dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin.

na postanowienia zawarte w art. 55 ustawy o *prawach autorskich*, gdzie ustawodawca odnosi się nie do wad, ale do „*usterek*” utworu, przez które rozumie się braki lub wady, przypisane stworzonemu utworowi.

Wyplacono wynagrodzenie w wysokości zgodnej z zawartymi umowami po potrąceniu zaliczki na podatek dochodowy. W przypadku umowy ze starszym inspektorem ds. biurowości w SO odprowadzono ponadto składki ZUS. Wypłata wynagrodzenia nastąpiła przelewem bankowym na podstawie wystawionych przez wykonawców rachunków, które zawierały dane adresowe, daty wystawienia, informacje jakiej umowy dotyczyły, wysokość wynagrodzenia brutto oraz podpisy wykonawców. Rachunki nie zawierały informacji o nr kolejnego rachunku, kosztach uzyskania przychodu, podstawie opodatkowania, wysokości zaliczek na podatek dochodowy, składkach ZUS, wysokości wynagrodzenia do wypłaty. Umowy o dzieło oraz rachunki nie zawierały również informacji o numerze rachunku bankowego wykonawcy, na które należy przekazać wynagrodzenie. W umowach nie wskazano również terminu wypłaty wynagrodzenia. Rachunki natomiast nie zawierały informacji pozwalających na ustalenie kosztów uzyskania przychodu, zobowiązań publicznoprawnych. Analiza dokumentacji księgowej wykazała, że zastosowano 50% koszty uzyskania przychodu charakterystyczne dla umów o dzieło związanych z zastosowaniem ustawy o *prawach autorskich*.

1.5. Wynagrodzenia w naturze na rzecz wykładowców.

Osoby, z którymi zawarto umowy o dzieło dotyczące opracowania materiałów szkoleniowych miały odpowiednio zapewnione przez SO oprócz wynagrodzenia w formie pieniężnej świadczenia w naturze: nocleg, wyżywienie, transport – autokar lub samochód służbowy³⁰. Umowy nie zawierały postanowień w zakresie tych świadczeń. Dotyczy to pięciu wykładowców (w tym jednego wykładowcy będącego jednocześnie uczestnikiem). Z uwagi, że w grupie kuratorów z noclegu nie korzystała jedna osoba, a dwie inne nie uczestniczyły w szkoleniu, w tej grupie ujęto trzech wykładowców. Jeden z wykładowców, który otrzymał świadczenia w naturze w postaci noclegu, wyżywienia, transportu-autokaru był pracownikiem SO - organizatora szkolenia. SO nie ustaliło w przypadku swojego pracownika, czy takie świadczenie stanowi przychód podatkowy podatnika, nie wyceniło wartości świadczeń, dokonało odpowiednich księgowania. Stwierdzono, że wartość pieniężna świadczeń w naturze, zgodnie z ustawą z dnia 26 lipca 1991 r. o *podatku dochodowym od osób fizycznych*³¹ (dalej

³⁰ wyjaśnienia Dyrektora SO znak KD-1120-1-28/17 z 15 maja 2017 r.

³¹ tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 2032 z późn. zm.

updof), powinna stanowi przychód wykonawcy. Wartość pieniężna powinna być określona w celu ustalenia podstawy obliczenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych³² (dalej: ustawa o *sus*) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników stanowi przychód w rozumieniu *updof* z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Świadczenia w naturze nie są więc wyłączone z oskładkowania. W tym celu należało uwzględnić postanowienia *updof*³³, ustawy o *sus* oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe³⁴.

1.6. Zaświadczenia o uczestnictwie w szkoleniu.

W ramach badanej próby (wszystkich zaświadczeń dla kuratorów – 35 oraz części zaświadczeń dla urzędników³⁵ – 18) stwierdzono, że wystawiono zaświadczenia poświadczające udział w szkoleniu, w przypadku 2 uczestników – 1 kuratora i 1 urzędnika, który uczestniczyli w pierwszym dniu szkolenia³⁶ w zaświadczeniu wskazano, że uczestniczyli również w drugim dniu szkolenia (17 czerwca 2016 r.).

1.7. Organizacja konferencji „Aktualne problemy sądownictwa z perspektywy sądów powszechnych”.

W przypadku konferencji pod nazwą „Aktualne problemy sądownictwa z perspektywy sądów powszechnych” (KD-142-48/16), organizator SSP IUSTITIA zwrócił się pismem z 24 lutego 2016 r. do ówczesnego Prezesa SO z zaproszeniem do udziału w konferencji kierowanej do sędziów okręgu tarnowskiego. Konferencję zaplanowano w terminie 30 marca – 1 kwietnia 2016 r. w Sromowcach Niżnych. W ramach oferty szkoleniowej zapewniono: zakwaterowanie oraz pełne wyżywienie podczas szkolenia, materiały szkoleniowe, serwis kawowy. Koszt udziału w szkoleniu zgodnie z ofertą stanowił 640,00 zł brutto za osobę. Konferencję przeprowadzono w dwóch grupach: cywilnej i karnej. Prezes SO pismem z 29 lutego 2016 r. przekazał³⁷ do Prezesów SR w okręgu zaproszenie do udziału w konferencji, wraz programem i formularzem zgłoszeniowym. Poprosił o zapoznanie się

³² tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 963z późn. zm.

³³ Art. 31 *updof*, stanowi, że osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, zwane dalej „zakładami pracy”, są obowiązane jako płatnicy obliczać i pobierać w ciągu roku zaliczki na podatek dochodowy od osób, które uzyskują od tych zakładów przychody stosunku pracy (...). Płatnicy przekazują składki zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 38 *updof*.

³⁴ tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 2236 z późn. zm.

³⁵ 15 z SO i 3 z SR w Dąbrowie Tarnowskiej.

³⁶ potwierdza tę okoliczność lista obecności.

³⁷ wysłano 1 marca 2016 r.

z treścią załączonej korespondencji i potwierdzenie uczestnictwa sędziów zgłoszonych do udziału w konferencji, poprzez zatwierdzenie załączonych formularzy, które były jednocześnie równoznaczne z wystawieniem delegacji do udziału w konferencji dla wymienionych sędziów. Zobowiązano do zatwierdzenia formularzy i ich odesłania do przedstawiciela SSP IUSTITIA w terminie do 7 marca 2016 r. Zgłoszenia obejmowały: 5 sędziów SR w Dąbrowie Tarnowskiej, 6 sędziów SR w Bochni, 8 sędziów SR w Brzesku, 24 sędziów SR w Tarnowie i 23 sędziów SO.

W przypadku SO: 2 sędziów zrezygnowało z udziału w konferencji³⁸ (przy 1 sędzi jednoznaczna adnotacja o braku udziału w konferencji); 2 sędziów również nie złożyło podpisów na formularzu zgłoszenia przy swoich nazwiskach jednak, jak wynika z dokumentacji wyrazili chęć udziału w konferencji. Ostateczna lista sędziów SO, którzy brali udział w konferencji przedstawia 20 osób. Nie stwierdzono w przedłożonych zaświadczeniach poświadczenia udziału w konferencji 4 sędziów SO (3 nie uczestniczyło, 1 zaświadczenie przekazano do SA Kraków wraz z aktami osobowymi). Nie stwierdzono również zaświadczenia sędziego SR w Dąbrowie Tarnowskiej, który jak wynika z dokumentów nie uczestniczył w szkoleniu. SO zapewnił transport dla uczestników konferencji. Z listy przekazanej do Oddziału Gospodarczego SO wynika, że ostatecznie z transportu miało skorzystać 25 osób.

Z faktury nr FA/4/2016 z 18 kwietnia 2016 r. (w tym samym dniu wpłynęła do SO) wynika, że SO uregulował zobowiązanie za 23 uczestników konferencji w łącznej kwocie 14.674,69 zł, zamiast, jak to wynika z listy uczestników 20. Nieprawidłowo ponadto wskazano w fakturze nazwę nabywcy „Sąd Okręgowy”. Kontrahent wskazał termin płatności 20 kwietnia 2016 r. Uregulowano zobowiązanie 22 kwietnia 2016 r. nie zachowując terminu płatności. Ustalono jednocześnie, że wynikająca z faktury cena jednostkowa za uczestnika konferencji wynosi netto 638,03 zł (zwolniony z VAT) a nie jak wynika z oferty - 640,00 zł brutto za osobę. W przypadku sędziów SR w Dąbrowie Tarnowskiej 18 kwietnia 2016 r. wystawiono fakturę nr FA/5/2016 na 3.190,15 zł. W tym przypadku również nieprawidłowo wskazano nabywcę „Sąd Rejonowy”, wskazaną cenę, inną niż w ofercie, nieterminowo uregulowano zobowiązanie (21 kwietnia 2016 r.). Zapłacono za 5 uczestników konferencji, gdzie z dokumentacji wynika, że uczestniczyło 4³⁹. Nie przedstawiono zaświadczenia poświadczającego, że osoba ta uczestniczyła w konferencji. Z listy uczestników (wydruk

³⁸ e-mail z 7 marca 2016 r. kierownika szkoleń do przedstawiciela SSP IUSTITIA.

³⁹ zapłacono więcej o 638,03 zł

komputerowy) wynika, że osoba ta nie uczestniczyła w konferencji. Nie przedstawiono listy obecności, która zawierałaby podpisy uczestników konferencji.

Wydatki publiczne powinny być dokonywane zgodnie z art. 44 ust. 3 *ufp*.

Nie stwierdzono, aby SO poniósł wydatki związane z udziałem w konferencji organizowanej przez SSP IUSTITIA ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Zatem nieprawidłowości wskazanych w skardze nie potwierdzono.

[akta kontroli str. 9-12, 960-1718, 2367-2542]

2. Ocena zasad zarządzania przez pracodawcę, środkami na finansowanie działalności socjalnej w sądzie (zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – dalej: zfs).

Badaniu poddane zostały regulacje zawarte pomiędzy 5 sądami ustanawiające zasady zarządzania przez pracodawcę środkami na finansowanie działalności socjalnej oraz faktyczny tryb zarządzania zakładowym funduszem świadczeń socjalnych. W wyniku kontroli badany obszar oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczą m.in.: braku modyfikacji *umowy o prowadzeniu wspólnej działalności socjalnej* (dalej *umowy o działalności socjalnej*) w chwili wejścia w życie zmian przepisów prawa, które dokonały rozdziału kompetencji między dwoma organami w zakresie wykonywania czynności pracodawcy wobec dwóch grup pracowników sądów; dokonywania zmian ww. umowy nie gwarantując udziału wszystkich stron umowy; sposobu oraz formy zmian regulacji wewnętrznych w zakresie zfs; udokumentowania informacji w zakresie sposobu zapoznawania emerytów, rencistów korzystających ze świadczeń, z postanowieniami *Regulaminu gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w okręgu Sądu Okręgowego w Tarnowie* (dalej *regulamin zfs*); przekazywania środków nie na wyodrębniony rachunek bankowy dla sądu, lecz bezpośrednio na wyodrębniony rachunek w SO; niedokonywania wymaganego przeliczenia przeciętnej liczby zatrudnionych pomimo, że włączony został SR w Dąbrowie Tarnowskiej jako, tzw. sąd funkcjonalny⁴⁰, co spowodowało dokonanie odpisu i przekazania środków na wyodrębniony rachunek bankowy w oparciu o nieadekwatne dane.

---

⁴⁰ w związku z reformą sądownictwa od 1 stycznia 2015 r. do obsługi finansowej.

2.1 Umowa pomiędzy pracodawcami prowadzącymi wspólną działalność socjalną.

Umowę o działalności socjalnej zawarto w dniu 2 czerwca 2003 r. pomiędzy: SO, SR w Tarnowie, SR w Brzesku, SR w Bochni i SR w Dąbrowie Tarnowskiej w oparciu o § 9 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych⁴¹ (dalej: ustawa o zfs) ⁴². Zawarto w dniu 4 grudnia 2012 r. aneks do umowy⁴³. Wyjaśniono, że⁴⁴ żadna ze stron umowy nie zgłaszała zastrzeżeń, nie próbowała jej rozwiązać, wypowiedzieć ani odstąpić od jej stosowania. Potwierdzają to wyjaśnienia⁴⁵ Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej oraz Prezesa i Dyrektora SR w Brzesku.

Umowa o działalności socjalnej nie zawiera postanowień, które gwarantowałyby skuteczny nadzór. Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy pracodawcy, będący stronami umowy, postanawiają ustanowić SO organizatorem i koordynatorem wspólnej działalności socjalnej. Treść umowy nie definiuje jednak jakie obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność spoczywają na organizatorze i koordynatorze. Wyjaśniono, że⁴⁶ cyt. „Sąd Okręgowy w Tarnowie jako koordynator wspólnej działalności socjalnej prowadzi w pełnym zakresie obsługę związaną z rozpatrywaniem wniosków i przyznawaniem na ich podstawie świadczeń wynikających z zapisów w regulaminie”.

Przedmiotowa umowa została zawarta przez podmioty uprawnione lecz winna ulec modyfikacji w chwili wejścia w życie zmian przepisów prawa, które dokonały rozdziału kompetencji między dwoma organami w zakresie wykonywania czynności pracodawcy wobec dwóch grup pracowników sądów. Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury⁴⁷, w brzmieniu aktualnym w chwili zawierania umowy z dnia 2 czerwca 2003 r., to prezesi właściwych sądów nawiązywali i rozwiązywali stosunki pracy z pracownikami tych sądów. Mając na względzie powyższe, uzasadnionym jest wnioskować, iż w dniu 2 czerwca 2003 r., zgodnie z ówczesnym stanem prawnym, prezesi sądów byli uprawnieni do zawarcia umowy o prowadzeniu wspólnego funduszu świadczeń socjalnych. Istotna zmiana sytuacji prawnej nastąpiła jednak w 2011 r. Mocą ustawy z dnia 18

⁴¹ tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 800 z późn. zm.

⁴² Umowa pomiędzy pracodawcami prowadzącymi wspólną działalność socjalną określa przedmiot wspólnej działalności, zasady jej prowadzenia, sposób rozliczeń oraz tryb wypowiedzenia i rozwiązania umowy.

⁴³ obowiązujący od dnia 1 stycznia 2013 r.

⁴⁴ pismo z 11 maja 2017 r. Prezesa SO (odpowiedź na wniosek nr 5 z 10 maja 2017 r.).

⁴⁵ w odpowiedzi na pisma z 15 maja 2017 r. zastępcy dyrektora BKA-I: pismo znak Adm.362-4/17 z 25 maja 2017 r. Wandy Zalesnej-Dziedzic, Prezesa SR w Brzesku i Marcina Zachara, Dyrektora SR w Brzesku (dalej: wyjaśnienia Prezesa i Dyrektora SR w Brzesku z 25 maja 2017 r.); pismo znak Adm.-034-21/17 z 23 maja 2017 r. Zbigniewa Lisa, Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej (dalej: wyjaśnienia Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej z 23 maja 2017 r.)

⁴⁶ pismo z 10 maja 2017 r. Prezesa SO (odpowiedź na wniosek nr 2 z 9 maja 2017 r.), dalej: wyjaśnienia Prezesa SO z 10 maja 2017 r.

⁴⁷ tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 246 z późn. zm.

sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy *Prawo o ustroju sądów powszechnych i niektórych innych ustaw*⁴⁸ wprowadzono liczne zmiany zarówno do *usp*, jak również do ustawy o *pracownikach sądów i prokuratury*. Po zmianach zgodnie z art. 5, stosunek pracy z pracownikami sądów nawiązuje i rozwiązuje dyrektor sądów. Z kolei w *usp* ustawodawca dokonał podziału kompetencji prezesa i dyrektora sądu, także w sferze podległości pracowniczej osób zatrudnionych w sądach. Wskazał, że dyrektor sądu jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem⁴⁹ sędziów, referendarzy sądowych oraz asystentów sędziów (art. 31a § 1 pkt 3 *usp*). Postanowienia art. 22 § 1 *usp* również ulegały zmianie. W brzmieniu obowiązującym w trakcie kontroli prezes sądu jest zwierzchnikiem służbowym sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, kuratorów zawodowych, asystentów sędziów oraz kierowników i specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów.

2.2 Wskazanie, uzgodnienie zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń zřś oraz przyznawanie świadczeń, umarzanie pożyczek lub zawieszanie spłaty pożyczek.

Zgodnie z § 2 ust. 2 *umowy o działalności socjalnej* wspólna działalność socjalna miała polegać w szczególności na przyznaniu świadczeń socjalnych oraz finansowaniu wydatków na cele socjalne określone w *regulaminie zřś*, który stanowi załącznik do umowy. Strony umowy postanowiły stosować jednakowe zasady przyznawania świadczeń socjalnych wobec pracowników i innych osób uprawnionych, objętych wspólną działalnością socjalną (§ 2 ust. 4 umowy). W § 7 ust. 2 wskazano, że wszelkie zmiany w umowie wymagają bezwzględnie formy pisemnej i przy udziale wszystkich stron umowy, tymczasem Prezes SO samodzielnie dokonywał zmian w *regulaminie zřś*, stanowiącym integralną część umowy. Zmian *regulaminu zřś* dokonywano w formie aneksu do regulaminu wydanego przez Prezesa, czyli nie w tej samej formie. Wyjaśniono, że⁵⁰ cyt. „*taka forma wypełnia zapis zawarty w regulaminie, iż zmiany do regulaminu wprowadzane są w formie pisemnej. Wydanie aneksu nie pozbawiło takiej decyzji skutków tego rodzaju jakie wiążą się z wydaniem zarządzenia przez Prezesa sądu*”. W zarządzeniu Prezesa Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 30 grudnia 2010 r. w *sprawie wprowadzenia Regulaminu gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w okręgu Sądu Okręgowego w Tarnowie*

⁴⁸ Dz. U. z 2011 r. nr 203, poz. 1192.

⁴⁹ W 2015 r. wyłączono również kuratorów zawodowych oraz aplikantów aplikacji sędziowskiej, a następnie na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – *Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1224) także asesorów sądowych.

⁵⁰ *wyjaśnienia Prezesa SO z 10 maja 2017 r.*

wskazano zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu, z uwzględnieniem art. 8 ust. 1 ustawy o zfsś oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej.

Stwierdzono przypadki braku potwierdzenia uzgodnienia *regulaminu zfsś*. Nie przeprowadzono uzgodnień określonych przepisami prawa, o których mowa w art. 8 ustawy o zfsś⁵¹. Zgodnie z § 6 *umowy o działalności socjalnej* strony mają prawo delegować swojego przedstawiciela do prac przy zmianach do regulaminu oraz czynności związanych z przyznawaniem świadczeń socjalnych oraz finansowaniu wydatków na cele socjalne określonych w *regulaminie zfsś*. Wyjaśniono, że⁵² w okresie wydania zarządzenia w 2010 r. oraz jego zmiany w 2013 r. cyt. „w poszczególnych sądach nie działały żadne organizacje związkowe, nie było również żadnego przedstawiciela załogi wskazanego przez poszczególne sądy rejonowe”. Uzgodnienia były prowadzone pomiędzy Prezesem SO, a przedstawicielem załogi będącym pracownikiem SO. Nie stwierdzono w dokumentacji jednoznacznego potwierdzenia prowadzenia uzgodnień, jak również wskazania w jakich okolicznościach pracownik został wybrany na przedstawiciela załogi. Wyjaśniono, że⁵³ cyt. „nie dokonywano w sposób formalny wyboru reprezentanta załogi do reprezentowania jej interesów w zakresie spraw związanych z ZFŚS. Osobą tą od czasu funkcjonowania regulaminu ZFŚS była osoba prowadząca sprawy socjalne – mająca ten zakres wpisany w podziale czynności”. Z zakresów obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności zastępcy kierownika Oddziału Administracyjnego SO wynika, że zostało mu powierzony prowadzenie spraw socjalno-bytowych pracowników. Należy zauważyć, że pracownik prowadzi sekretariat Prezesów SO. W roku 2014 oraz w 2016 zmiany regulaminów były uzgadniane z przedstawicielami organizacji zakładowej Związku Zawodowego Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości RP (dalej: ZZPWS RP) przy SO⁵⁴. Osoby te zostały desygnowane do prac w organie opiniująco-doradczym. Brak jest jednoznacznego wskazania w przedłożonych dokumentach, czy ww. osoby reprezentują również załogę sądów rejonowych, stąd wystąpiono do sądów rejonowych

⁵¹ Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o zfsś zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu, z uwzględnieniem art. 8 ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 *ustawy o związkach zawodowych*. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów. Warunek nie został spełniony.

⁵² wyjaśnienia Prezesa SO z 10 maja 2017 r.

⁵³ pismo z 12 maja 2017 r. Prezesa SO (odpowiedź na *wniosek nr 8* z 11 maja 2017 r.), dalej: *pismo Prezesa SO z 12 maja 2017 r.*

⁵⁴ Z treści uchwały nr 4/2013 Krajowej Rady ZZPWS RP z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia w struktury ZZPWS RP wynika, że przyjęto Zakładową Organizację ZZPWS RP przy SO zrzeszającą pracowników SO i SR w Tarnowie, w struktury ZZPWS RP. Rada Zakładowa podjęła uchwałę o zmianie nazwy na Międzyzakładową Organizację ZZPWS RP w okręgu SO.

w okręgu SO z wnioskiem o dodatkowe informacje w zakresie prowadzonych uzgodnień. W oparciu o przedłożone dokumenty przez SO nie można stwierdzić, czy ww. związek był uprawniony do reprezentowania pracowników innych sądów niż SO i SR w Tarnowie. SR w Tarnowie w wyjaśnieniach⁵⁵ potwierdza dokonywanie uzgodnień z organizacją związkową.

W SR w Dąbrowie Tarnowskiej oraz SR w Brzesku⁵⁶ nie działa organizacja związkowa. Treść i zmiana *regulaminów zfs* nie były skonsultowane z przedstawicielem pracowników. Z ww. wyjaśnień SR w Brzesku wynika, że koordynację w tym zakresie powierzono SO. Z wyjaśnień Prezesa SR w Bochni⁵⁷ wynika z kolei, że nie dysponuje dokumentami w zakresie konsultacji *regulaminu zfs* z przedstawicielami pracowników. Nie przedstawiono informacji w zakresie działania w SR w Bochni organizacji związkowych oraz prowadzonych uzgodnień w SR w Tarnowie przed powołaniem organizacji związkowej. Obecnie w SR w Tarnowie uzgadniane są zmiany *regulaminów*⁵⁸.

Wyjaśniono, że⁵⁹ zgodnie z zapisami aktualnego *regulaminu zfs* związek zawodowy opiniuje wnioski o przyznanie świadczeń z zfs w odniesieniu do imprez turystyczno-krajoznawczych, imprez rekreacyjnych oraz pomocy rzeczowej i finansowej.

Stwierdzono, że na przestrzeni lat występowały różnice w zakresie określenia zasad, sposobu korzystania ze świadczeń zfs pomiędzy znaczną częścią pracowników SR w Tarnowie, a dysponentem funduszu – Prezesem SO. Brak wybranych przez pracowników przedstawicieli reprezentujących ich interesy dodatkowo mógł pogłębiać uzgodnienie stanowiska. Współpraca z pracownikami była niewystarczająca, ignorowano też zgłaszane postulaty. Powoływanie się przez Prezesa SO na uzgodnienia przeprowadzone z pracownikiem, w stosunku do którego brak jest potwierdzenia, że został wybrany na przedstawiciela załogi jest nie do zaakceptowania. Należy zauważyć, że ów pracownik prowadzi sekretariat Prezesów SO, co może mieć znaczenie w kontekście bezstronności. Pracownicy SR w Tarnowie m.in. zwrócili się⁶⁰ z wnioskiem o rozważenie zmian w *regulaminie zfs*. Pod wnioskiem podpisały się 74 osoby. Zaproponowano rozszerzenie działalności zfs o świadczenia w postaci bonów lub zapomóg na zakupy świąteczne

⁵⁵ pismo znak Adm.160-2/17 z 29 maja 2017 r. Zbigniewa Zabawy, Prezesa i Roberta Serafina Dyrektora SR w Tarnowie (odpowiedź na pismo znak BKA-I-0912-11/17/14 z 15 maja 2017 r. zastępcy dyrektora BKA), dalej *wyjaśnienia Dyrektora i Prezesa SR w Tarnowie z 29 maja 2017 r.*

⁵⁶ *wyjaśnienia Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej z 23 maja 2017 r. oraz wyjaśnienia Prezesa i Dyrektora SR w Brzesku z 25 maja 2017 r.*

⁵⁷ pismo znak Adm.034-41/17 z 26 maja 2017 r. Anny Migdał, Prezesa SR w Bochni (odpowiedź na pismo znak BKA-I-0912-11/17/11 z 15 maja 2017 r. zastępcy dyrektora BKA), dalej: *wyjaśnienia Prezesa SR w Bochni z 26 maja 2017 r.*

⁵⁸ *wyjaśnienia Dyrektora i Prezesa SR w Tarnowie z 29 maja 2017 r.*

⁵⁹ *wyjaśnienia Prezesa SO z 10 maja 2017 r.*

⁶⁰ pismo z 14 stycznia 2015 r. skierowane do Prezesa SO za pośrednictwem Prezesa SR w Tarnowie.

oraz dofinansowania wyprawki szkolnej. Wysokość świadczeń mogłaby być uzależniona od sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Pracownicy podkreślili, że duża część środków z zfs jest przeznaczana na dofinansowanie wycieczek, w których nie uczestniczy zdecydowana większość pracowników o najniższych dochodach. Pracownicy mieli świadomość konsekwencji podatkowych. Zaproponowali rozważenie przeprowadzenia wśród pracowników sądu ankiety, co do proponowanych zmian.

Prezes SO poinformował pracowników SR w Tarnowie⁶¹, że postulaty zostały omówione w trakcie spotkania z przedstawicielami związków zawodowych i wypracowano wspólne stanowisko. Zrezygnowano z bonów towarowych w związku ze zmianami podatkowymi w 2004 r. i od 2005 r. powstała możliwość corocznego korzystania z refundacji wczasów krajowych i zagranicznych oraz wczasów „pod gruszą”. Podkreślono, że już w 2012 r. prowadzono korespondencję w tej sprawie. Wówczas pracownicy wskazali, że *regulamin zfs* nie stwarzał możliwości korzystania z funduszu w zadawalającym stopniu wszystkim pracownikom, gdyż zawiera niepraktyczne rozwiązania. W odpowiedzi powołano się na negatywne stanowisko pracownika prowadzącego sprawy socjalne, jako reprezentanta załogi⁶². W piśmie z 10 lutego 2016 r. wskazano, że kwestia wydatków na wyprawkę szkolną może być rozpatrywana w kontekście zapomóg. Wprowadzenie wyprawki szkolnej, jako formy pomocy sprowadzałoby się do tego, że nie wszyscy pracownicy z takiej formy wsparcia mogliby skorzystać z uwagi na brak dzieci lub ich posiadanie, ale w wieku pozaszkolnym. Poinformowano pracowników, że żadne przepisy nie przewidują możliwości wprowadzenia świadczenia zamiennego – dofinansowania wycieczek przede wszystkim zagranicznych, gdyż katalog działalności socjalnej wynika z ustawy o zfs oraz opracowanego na jej podstawie regulaminu. Podkreślono, że korzystanie z zfs jest dobrowolne. Wskazano, że forma świadczeń zamiennych nie znajduje akceptacji z uwagi na brak oparcia w regulacjach prawnych. Przyznanie paczek dzieciom z okazji Mikołaja też nie znalazło uznania z uwagi, iż „w *regulaminie i w kontekście finansowania wynikającego z niego katalogu świadczeń – brak jest możliwości przesunięcia środków finansowych na ten cel*”. W zakresie zróżnicowania dofinansowania do wycieczek i imprez rekreacyjnych poinformowano, że prowadzone są konsultacje z przedstawicielami związku zawodowego. Z uwagi na konieczność zmiany regulaminu, przeprowadzenie analizy finansowej oraz symulacji dotyczącej wprowadzenia progów dochodowych oraz przesunięć pomiędzy

---

⁶¹ pismem z 10 lutego 2016 r.

⁶² Stwierdzono jednocześnie brak możliwości uwzględnienia wskazanych w piśmie propozycji zmian regulaminu.

wydatkami zaplanowanymi na poszczególne świadczenia, wstępne zakontraktowanie imprez turystyczno-krajoznawczych, zmiana mogłaby wejść w życie w 2017 r. Podkreślono, że część osób podpisanych pod pismem, jako grupa niezadowolonych z działalności funduszu, korzysta w pełnym zakresie zarówno z biletów, wycieczek krajowych i zagranicznych jak i zapomóg.

W trakcie narady Międzyzakładowej Organizacji ZZPWS RP do prac związanych z zfsś w dniu:

- 24 maja 2016 r. zaproponowano, że w związku z tym, że na koniec roku na koncie zfsś pozostają wolne środki, można byłoby wydatkować je na bony. Propozycja nie zyskała poparcia Prezesa SO, jak również przedstawicieli związków zawodowych. Przedstawiciel związków zaproponował ponadto, żeby „*pracownicy zatrudnieni na umowę o zastępstwo mogli korzystać ze wszystkich świadczeń wynikających z regulaminu, przy czym korzystanie z nich przypadać musi w okresie trwania umowy. Jedynie w przypadku dofinansowania do wypoczynku (grusza/wczasy) oraz pożyczek remontowo-budowlanych będzie obowiązywał dodatkowo wymóg przepracowania co najmniej 1 roku, który wynika wprost z zapisu § 16 pkt 6 i § 30 regulaminu*”. W trakcie narady uzgodniono, że dofinansowaniem do imprez turystyczno-krajoznawczych oraz imprez rekreacyjnych objęci zostaną także emeryci i renciści, byli pracownicy PBN oraz sędziowie w stanie spoczynku. Zmiany obowiązują od 2017 roku,
- 26 stycznia 2017 r. ustalono m.in., że *przy rozliczaniu imprez turystyczno-krajoznawczych i rekreacyjnych w zakresie uzyskania odpowiedniego dofinansowania będzie brane pod uwagę wynagrodzenie brutto pracownika pomniejszone o składki na ubezpieczenie społeczne*. Działanie to było wynikiem analizy prowadzącej się do tego, żeby wynagrodzenia różnych grup pracowniczych były traktowane jednakowo (wynagrodzenia sędziów nie są ubruttowione).

Sądy rejonowe nie posiadały informacji w zakresie przyznanych świadczeń. Informacje takie posiada wyłącznie SO. Kontrolą nie objęto prawidłowości przyznawania i wypłaty świadczeń z zfsś⁶³. Dokonano analizy *regulaminu zfsś*, który w wersji ujednoliconej został przekazany 10 marca 2014 r. do sądów rejonowych. Stwierdzono ograniczenia w zakresie:

- uznawania prawa do świadczeń w zależności od umowy o pracę, grupy pracowniczej, czy też stażu pracy np.: § 30 prawo do uzyskania pomocy na cele mieszkaniowe nabywa pracownik po przepracowaniu przynajmniej jednego roku w okręgu SO; ze świadczeń

⁶³ dokumentacji w postaci wniosków oraz załączonych do niej dokumentów.

mogą korzystać pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę w zastępstwie innego pracownika w zakresie korzystania z biletów na imprezy kulturalno-oświatowe; ze świadczeń mogą korzystać emeryci i renciści, byli pracownicy PBN, sędziowie w stanie spoczynku w zakresie korzystania z zapomóg finansowych, dofinansowania wypoczynku lub wczasów profilaktyczno-leczniczych, pożyczek mieszkaniowych. Obecne postanowienia zawierają również ograniczenia np. w postaci wymaganego stażu pracy,

- braku uzależnienia wysokości dopłat do imprez turystyczno-krajoznawczych i rekreacyjnych od sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Nie zapewniono adekwatnych kryteriów dochodowych – progów uzależniających wysokość dofinansowania. W § 17 ust. 1 regulaminu wskazano *„Wysokość dopłat do imprez turystyczno-krajoznawczych i rekreacyjnych (§ 10 pkt 5, 6) wynosi maksymalnie do 80% (w przypadku imprezy krajowej) i do 50% (w przypadku imprezy zagranicznej) kosztów tej imprezy i jest ustalana każdorazowo przez Prezesa Sądu w uzgodnieniu z przedstawicielami Związków Zawodowych stosownie do aktualnych możliwości Funduszu”*.

Postanowienia *regulaminu zfs* i/lub podział środków funduszu mogły prowadzić do dyskryminacji lub świadczyć o nierównym traktowaniu pracowników.

Grupą pracowników, którzy w największej skali (pod względem wysokości przyznanych środków) korzystają ze świadczeń są urzędnicy, w szczególności z refundacji kolonii, obozów, dofinansowania imprez (biletów), dofinansowania imprez turystyczno-krajoznawczych, rekreacyjnych, pożyczek remontowo-budowlanych. Jest to jednak najliczniejsza grupa pracowników. Z zapomóg natomiast korzystali najwięcej emeryci, renciści, wdowy. Wydatki na zapomogi mają niewielki udział w strukturze wydatków (w 2015 r. – 3,7%, w 2016 r. – 6,1%) w przeciwieństwie do pożyczek remontowo-budowlanych (w 2015 r. – 61%, w 2016 r. – 58%). Dofinansowanie imprez turystyczno-krajoznawczych, rekreacyjnych, biletów również w dużym zakresie jest finansowane ze środków *zfs* (w 2015 r. - 17%, w 2016 r. - 19%). Zgodnie z art. 8 ustawy *o zfs*, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Z uwagi na strukturę wydatków działalność socjalna prowadzona przez pracodawcę w sposób niewystarczający wypełnia ww. postanowienia⁶⁴. Brak wymaganych przepisami prawa

⁶⁴ Większość wydatkowanych środków z funduszu nie jest uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

uzgodnień oraz ignorowanie zgłaszanych przez grupy pracowników propozycji zmian w regulaminie zfsś przy jednoczesnym powołaniu się w sposób nieuprawniony na prowadzone uzgodnienia z przedstawicielem pracowników negatywnie wpływa na sposób prowadzenia działalności socjalnej.

W latach 2015-2016 występowały przypadki częściowego i całkowitego umorzenia pożyczki z zfsś z uwagi na trudną sytuację życiową, rodzinną i materialną. Analiza przekazanych wyjaśnień Prezesa SO⁶⁵ nie wykazała nadużyć prowadzących do dyskryminacji lub nierównego traktowania.

[akta kontroli str. 9-12, 1719-2537]

2.3 Wdrożenie zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń zfsś.

Wdrożenie regulaminu zfsś oraz aneksów do regulaminu nastąpiło poprzez przekazanie ich poszczególnym komórkom organizacyjnym SO (w formie papierowej lub elektronicznej) oraz do sądów rejonowych⁶⁶ z prośbą o zapoznanie z ich treścią podległych pracowników. Od 2014 r. zamieszczane były w wewnętrznej sieci SO. Brak jest natomiast wiarygodnej informacji w zakresie sposobu zapoznawania emerytów, rencistów korzystających ze świadczeń z postanowieniami regulaminu oraz dostępności do niego. Fakt, iż zmiany w regulaminie dokonywane są w formie aneksu dodatkowo może utrudniać tej grupie możliwość dostępu do informacji. Wskazany w wyjaśnieniach Prezesa SO⁶⁷ sposób wydaje się nieskuteczny, np. w 2010 r. *przesłanie krótkiej informacji do emerytów i rencistów o świadczeniach z jakich mogą korzystać w ramach ZFŚS wysłanej przy doręczeniu zawiadomienia o przyznaniu przez Prezesa SO świadczenia pieniężnego*. Podane w uzasadnieniu informacje, że zmiany nie dotyczyły świadczeń, z których korzystają emeryci i renciści nie powinny stanowić wytłumaczenia.

2.4 Wyodrębnienie rachunku bankowego.

W umowie o działalności socjalnej sposób rozliczeń dotyczy przekazywania środków funduszu na wyodrębniony rachunek bankowy. Strony umowy zobowiązały się do „przekazania corocznego odpisu podstawowego na rzecz pracodawcy [SO] w terminach i kwotach zgodnych z ustawą z dnia 04 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych”. Obowiązującą (na dzień kontroli) umowę rachunku bankowego prowadzonego

⁶⁵ pismo z 16 maja 2017 r. Prezesa SO (odpowiedź na *wniosek nr 8* z 11 maja 2017 r.), dalej: *pismo Prezesa SO z 16 maja 2017 r.*

⁶⁶ *pismo Prezesa SO z 12 maja 2017 r.*

⁶⁷ *pismo Prezesa SO z 12 maja 2017 r.*

w złotych z wykorzystaniem Bankowości Elektronicznej⁶⁸ zawarto w dniu 7 września 2012 r. pomiędzy Narodowym Bankiem Polskim Oddziałem Okręgowym w Krakowie, a SO. SO wypełnił art. 12 ust. 1 ustawy o zfsś, tj. środki funduszu gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym. Stwierdzono, że SR w Brzesku, SR w Bochni i SR w Tarnowie⁶⁹ prowadzi wyodrębniony rachunek bankowy, na który przekazywane są środki zfsś. Takiego rachunku nie prowadzi jedynie SR w Dąbrowie Tarnowskiej⁷⁰.

Ustalono jednocześnie, że SR w Bochni i SR w Brzesku przekazywały środki z wyodrębnionego rachunku bankowego dla sądu na wyodrębniony rachunek bankowy w SO natomiast SR w Tarnowie czasami bezpośrednio na wyodrębniony rachunek w SO.

2.5 Ustalenie wysokości odpisu i terminowość przekazywania równowartości dokonanych odpisów i zwiększeń na wyodrębniony rachunek zfsś.

W 2015 r. SO ustalił wysokość odpisu na zfsś w rozdziale 75502 w wysokości 139.931,74 zł oraz w rozdziale 80144 w wysokości 18.913,95 zł (łącznie 158.845,69 zł). Do końca maja przekazano na wyodrębniony rachunek bankowy środki w wysokości 142.250,00 zł (rozdział 75502, § 4440) oraz w wysokości 19.000,00 zł (rozdział 80144, § 4440). Nie dokonano jednak w maju przeliczenia przeciętnej liczby zatrudnionych pomimo, że w związku z reformą sądownictwa od 1 stycznia 2015 r. do obsługi finansowej włączony został SR w Dąbrowie Tarnowskiej jako, tzw. sąd funkcjonalny. Zatwierdzono plan finansowy w dziale 75502 w § 4440 na kwotę 196.000,00 zł (wzrost o kwotę 56.000,00 zł). Do końca maja przekazano na wyodrębniony rachunek, co najmniej 75 % odpisu. Łącznie do końca września 2015 r. przekazano na wyodrębniony rachunek 215.000,00 zł (rozdział 75502, § 4440 kwota 196.000,00 zł, rozdział 80144, § 4440 kwota 19.000,00 zł). W związku z przeliczeniem przeciętnej liczby zatrudnionych w grudniu 2015 r. pomniejszono odpis w rozdziale 75502, § 4440 o kwotę 16.096,00 zł (dotyczy SR w Dąbrowie Tarnowskiej). Stwierdzono kilkugroszowe różnice wynikające z zaokrągleń.

W 2016 r. SO ustalił wysokość odpisu na zfsś w rozdziale 75502 w wysokości 183.871,25 zł, w rozdziale 80144 w wysokości 19.227,58 zł (łącznie 203.098,83 zł). Do końca maja przekazano na wyodrębniony rachunek, łącznie kwotę 152.250,00 zł, co nie stanowi co najmniej 75% odpisu (152.324,12 zł). Należy zaznaczyć, że w planie finansowym

⁶⁸ Umowa obowiązuje od dnia 1 października 2012 r.

⁶⁹ wyjaśnienia Dyrektora i Prezesa SR w Tarnowie z 29 maja 2017 r, Prezesa i Dyrektora SR w Brzesku z 25 maja 2017 r., Prezesa SR w Bochni z 26 maja 2017 r.

⁷⁰ wyjaśnienia Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej z 23 maja 2017 r.

ujęto kwotę 203.000,00 zł. Zgodnie z wyjaśnieniami głównej księgowej⁷¹ w związku z wejściem w życie ustawy o *opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów* pracownicy pedagogiczni byłego RODK stali się pracownikami SO i uległ zmianie sposób naliczania odpisów z wyjątkiem emerytów. Do końca września przekazano łącznie 194.250,00 zł, czyli mniej niż wynikało z obliczeń. W związku z przeliczeniem przeciętnej liczby zatrudnionych w grudniu 2016 r. pomniejszono odpis, ustalając wartość 195.796,54 zł. Łącznie do końca roku przekazano 195.797,00 zł, z tym że na koniec roku przekazano 1.547,00 zł (po zaokrągleniu do pełnych złotych).

Nie stwierdzono zarówno w 2015 jak i w 2016 r. okoliczności wskazujących na nieprawidłowe ustalanie przeciętnej liczby zatrudnionych. Dokonywano zwiększeń funduszu np. o odsetki od środków funduszu, wpływy z oprocentowanych pożyczek udzielonych na cele mieszkaniowe. Z wyjaśnień Prezesa⁷² wynika, że SO nie posiada informacji o wysokości odpisu na ZFŚS, w tym o sposobie ustalenia przeciętnej liczby zatrudnionych w sądach rejonowych. *Ustaleniem przeciętnej liczby zatrudnionych w SO Tarnów dla potrzeb wyliczenia wysokości odpisu na ZFŚS zajmuje się Oddział Finansowy tego sądu. Brak jest regulacji wewnętrznych w tym zakresie. Stan funkcjonuje w tutejszym sądzie od początku działania ZFŚS*⁷³.

Sądy przedstawiły dokumenty w zakresie ustalenia wysokości odpisu na zfs⁷⁴ z wyjątkiem SR w Dąbrowie Tarnowskiej⁷⁵ (brak oddziału kadr, finansowego i gospodarczego i informacjami dysponuje SO). Na podstawie uzyskanych informacji z sądów rejonowych nie można jednoznacznie zweryfikować prawidłowości ustalenia wysokości odpisów na zfs. Przekazana dokumentacja w związku z niepełną informacją w zakresie ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych uniemożliwia jednoznaczne stwierdzenie prawidłowego zastosowania rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 marca 2009 r. w *sprawie sposobu ustalenia przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych*⁷⁶. Brak jest także pełnej dokumentacji w zakresie dokonywania korekt wysokości odpisu na koniec roku. Ustalono ponadto, że w przypadku:

---

⁷¹ z 10 maja 2017 r.

⁷² wyjaśnienia Prezesa SO z 10 maja 2017 r.

⁷³ wyjaśnienia Prezesa SO z dnia 9 maja 2017 r. (odpowiedź na *wniosek nr 2* z 9 maja 2017 r.)

⁷⁴ wyjaśnienia: Prezesa i Dyrektora SR w Brzesku z 25 maja 2017 r., Prezesa SR w Bochni z 26 maja 2017 r., Dyrektora i Prezesa SR w Tarnowie z 29 maja 2017 r.

⁷⁵ wyjaśnienia Prezesa SR w Dąbrowie Tarnowskiej z 23 maja 2017 r.

⁷⁶ Dz. U. z 2009 r. nr 43, poz. 349.

- SR w Brzesku na koniec 2015 r. i 2016 r. dokonano przeliczenia wysokości odpisu na zfs w oparciu o przeciętną liczbę zatrudnionych, ale nie udokumentowano sposobu obliczeń. W grudniu 2015 r. dokonano korekty odpisu (zwiększenia) o kwotę 321,49 zł. Przeciętna liczba zatrudnionych w grudniu uległa zmianie m.in. w związku ze zmniejszeniem zatrudnienia pracowników obsługi, zwiększeniem zatrudnienia w grupie urzędników, asystentów. W grudniu 2016 r. natomiast dokonano korekty odpisu (zwiększenia) o kwotę 474,49 zł. Przeciętna liczba zatrudnionych na koniec roku różniła się od tej planowanej, choćby z uwagi na rotację zatrudnienia w ciągu roku w grupie urzędników oraz referendarzy (zwiększenie zatrudnienia w grudniu),
- SR w Tarnowie w końcu 2015 r. zmieniła się przeciętna liczba zatrudnionych w związku z rotacją zatrudnienia w grupie referendarzy oraz urzędników, natomiast nie stwierdzono w związku z tym operacji na wyodrębnionym rachunku zfs świadczących o dokonaniu korekty. W 2016 r. również zmieniła się przeciętna liczba zatrudnionych w stosunku do planowanej, lecz z końcem roku dokonano korekty wysokości odpisu. SR w Tarnowie⁷⁷ nie posiada ewidencji emerytów i rencistów, więc odpis na zfs odbywa się na podstawie informacji przekazanej przez SO, który to prowadzi taką ewidencję.

We wszystkich ww. sądach oraz w SO zastosowano w 2015 i w 2016 r. do obliczenia odpisu na jednego zatrudnionego kwotę 1.093,93 zł⁷⁸. W związku ze sprawowaniem opieki socjalnej nad emerytami i rencistami w 2015 i w 2016 r. zwiększono fundusz o 182,32 zł⁷⁹. Wysokość odpisu podstawowego na jednego zatrudnionego oraz zwiększeń na jednego emeryta, rencistę ustalono poprawnie, tj. zgodnie z art. 5, art. 5d, art. 5e ustawy o zfs. W przypadku ustalania odpisów dla pedagogów oraz nauczycieli będących emerytami, rencistami przyjęto prawidłową podstawę naliczenia odpisów.

Równowartość dokonanych odpisów i zwiększeń naliczonych na dany rok pracodawcy przekazywali na rachunek bankowy funduszu w terminie do dnia 30 września tego roku, z tym że w terminie do dnia 31 maja tego roku przekazywali kwotę stanowiącą co najmniej 75% równowartości odpisów (z wyjątkiem SO).

---

⁷⁷ wyjaśnienia Prezesa i Dyrektora SR w Tarnowie z 29 maja 2017 r.

⁷⁸ 37,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, które zostało ustalone na poziomie 2.917,14 zł.

⁷⁹ 6,25 % przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego na każdego emeryta i rencistę.

3. Ocena prawidłowości gospodarowania mieniem ruchomym, w tym nabycia samochodów służbowych.

W wyniku kontroli wybranej próby, badany obszar oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczą braku zapewnienia, że przy obowiązującym w SO obiegu dokumentacji (z pominięciem Kadr), dyrektor SO wyrażał zgodę na wykorzystanie pojazdów prywatnych do celów służbowych, osobom posiadającym aktualne wstępne lub okresowe badania lekarskie wymagane przy kierowaniu pojazdami w celach służbowych.

3.1. Regulacje wewnętrzne w zakresie gospodarki środkami transportu.

SO opiera gospodarkę samochodową na „Zasadach używania i eksploatacji samochodów służbowych w sądach powszechnych i innych jednostkach resortu sprawiedliwości”⁸⁰. Zgodnie z przedmiotowymi „Zasadami ...” ilość samochodów służbowych w sądzie okręgowym jest uzależniona od ilości podległych sądów rejonowych i wydziałów zamiejscowych przy czym dla SO przydzielone były 2 samochody ze względu na podległość 6 jednostek. Od 25 maja 2011 r. zgodnie z *Limitami samochodów osobowych dla sądów okręgowych* SO przysługiwały 2 samochody osobowe (w tym 1 mógł być osobowo – dostawczy). Limity określono na posiedzeniu Kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości i przekazano do stosowania pismem znak DB-II-201-12/11/13 z 6 czerwca 2011 r. Stanisława Chmielewskiego, Sekretarza Stanu skierowanym do dyrektorów sądów apelacyjnych.

3.2. Faktycznie stosowane zasady dotyczące wymiany i wykorzystywania samochodów służbowych oraz samochodów prywatnych do celów służbowych.

W latach 2015 - 2016 samochody będące na stanie SO nie były wymieniane. W momencie wszczęcia niniejszej kontroli w obszarze właściwości SO funkcjonowały: 1 SO, 3 SR: w Tarnowie, w Brzesku, w Bochni, 1 SR w Dąbrowie Tarnowskiej. oraz w SR w Tarnowie, Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Tuchowie⁸¹. W trakcie prowadzenia czynności kontrolnych w siedzibie SO na stanie sądu znajdowały się samochody Dacia Dokker KT 96616 (zakupiony 25 listopada 2013 r. za 51.800 zł od firmy ██████████ ██████████) oraz Opel Astra KT 2522A (zakupiony 27 listopada 2014 r.

⁸⁰ opracowanych przez ██████████ naczelnika Wydziału Transportu w Biurze Administracyjno-Finansowym Ministerstwa Sprawiedliwości (wrzesień 2010 r.).

⁸¹ rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych w niektórych sądach rejonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2009 nr 223 poz.1787).

g.

za 43.050 zł od firmy [redacted] (w Opolu) obydwa zakupione przez SA Kraków⁸² (stosownie do zapisów zarządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wskazania zamawiającego do przygotowywania i przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, udzielania zamówień oraz zawierania umów ramowych na rzecz sądów powszechnych). Natomiast samochody: Skoda Fabia 1.4 nr rej. KT 41980 (rok produkcji 2005) i Renault Laguna 2.0 Esperirence 2,0 nr rej. KT 50700 (rok produkcji 2006) zostały zdjęte z ewidencji SO 4 lutego 2014 r. oraz 14 kwietnia 2015 r. w związku z przekazaniem na własność i nieodpłatnie odpowiednio Zakładowi Poprawczemu w Tarnowie i Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie⁸³.

Pojazdy służbowe były prowadzone wyłącznie przez uprawnione osoby. Ponadto ustalono, że:

- poza 1 sytuacją⁸⁴ SO w latach 2015-2016 nie korzystał z obcych pojazdów w formie leasingu, użyczenia lub innej formie. Wyjaśnienia w tym zakresie złożono 12 i 16 maja 2017 r.⁸⁵,
- występowały również sprawy, w których pracownik udając się na delegacje służbową wykorzystywał samochód prywatny do celów służbowych. Zgodnie z §6 i §7 Zarządzenia nr 1/13 Prezesa SO z 15 lutego 2013 r. w sprawie odbywania przez pracowników Sądu Okręgowego krajowej lub zagranicznej podróży służbowej pracownik składa wniosek o zezwolenie na użycie własnego samochodu.

Tym samym nieprawidłowości wskazanych w skardze nie potwierdzono. Jednakże, stwierdzono, że dyrektor SO wyrażał zgodę na wykorzystanie pojazdów prywatnych do celów służbowych⁸⁶. Faktyczny obieg dokumentów od wnioskowania do kierownika jednostki

⁸² W piśmie BA-F VI 231-16/16/1 UNP 160518-00462 z 18 maja 2016 r. przekazującym propozycję wymiany samochodów w sądach powszechnych, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich do dalszego procedowania przez Centrum Zakupów dla Sądownictwa IGB w Krakowie, błędnie podano nr rejestracyjny samochodu Opel Astra EL122TV zamiast KT 2522A (2014 r.). Numer EL122TV dotyczy samochodu Opla Astra będącego w posiadaniu Sądu Okręgowego w Łodzi. Powyższe uznano za omyłkę pisarską, niemającą większego wpływu na ustalenie stanu faktycznego.

⁸³ pismo z 10 maja 2017 r. kierownika Oddziału Gospodarczego SO (odpowiedź na wniosek nr 3 z 10 maja 2017 r.).

⁸⁴ SO w dniach 21-26 września 2015 r. dla zabezpieczenia doraźnej potrzeby (zapewnienie obsługi transportowej na czas wizyty delegacji Sądu Apelacyjnego Obwodu Tarnopolskiego z Ukrainy) nieodpłatnie korzystał z pojazdu Renault Trafic (nr rej. TK76979 rok produkcji 2006) będącego własnością Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach na podstawie umowy użyczenia z 25 sierpnia 2015 r.

⁸⁵ pisma z 12 i 16 maja 2017 r. Dyrektora SO (odpowiedź na wniosek nr 7 z 11 maja 2017 r.).

⁸⁶ Korzystając z samochodu prywatnego w celach służbowych pracownik nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone osobom trzecim. Wynika to wprost z art. 120 §1 *kp*, który stanowi, że w razie wyrządzenia przez pracownika szkody osobie trzeciej przy wykonywaniu przez niego obowiązków służbowych, zobowiązany do naprawienia szkody jest wyłącznie pracodawca. Powyższa norma wyłącza odpowiedzialność pracownika będącego jednocześnie posiadaczem i kierującym pojazdem, przerzucając ją na pracodawcę. To zaś daje zakładowi ubezpieczeń możliwość uchylecia się od odpowiedzialności cywilnej, skoro osoba zobowiązana

po wyrażeniu zgody na użycie własnego samochodu do podróży służbowej (z pominięciem Samodzielnej Sekcji Kadr SO), nie gwarantuje, że osoby prowadzące pojazd prywatny w ramach obowiązków służbowych (nawet gdy prowadzą pojazdy sporadycznie) posiadają ważne orzeczenia lekarskie w zakresie prowadzenia samochodu wydane w ramach okresowych badań, na które kieruje pracodawca. W związku z tym występuje brak zapewnienia, że pracodawca każdorazowo weryfikował czy osoby te poddane zostały wstępnym lub okresowym badaniom lekarskim w związku z kierowaniem pojazdami w celach służbowych⁸⁷. W ww. zakresie, wyjaśniono⁸⁸ jedynie, że cyt. „Pracownicy posiadają aktualne badania lekarskie w tym okulistyczne”.

[akta kontroli str. 9-12, 144-285, 2367-2534]

4. Ocena gospodarowania mieniem trwałym w tym realizacja prac remontowych w SO.

Badaniu poddane zostały regulacje wewnętrzne określone w zarządzeniach kierownika jednostki oraz faktyczny tryb przeprowadzania i dokumentowania zlecenia i rozliczania realizacji prac remontowych w SO. W wyniku kontroli wybranej próby, badany obszar oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczą: niskiej efektywności planowania wydatkowania środków publicznych w badanym obszarze; ograniczonego kręgu wykonawców, którym SO zleca realizację prac remontowych; regulowania zobowiązań SO wobec kontrahentów spoza sektora finansów publicznych dużo przed wymaganym terminem.

Z informacji o pracach remontowych w 2015 r. i 2016 r.⁸⁹ wynika, że SO zlecił w sumie 104 prace remontowe⁹⁰ 17 wykonawcom, łącznie na 2.005.398 zł⁹¹ netto. Co do zasady, materiały były gwarantowane w ramach usługi remontowej, poza 4 przypadkami,

---

do odszkodowania (pracodawca) nie jest posiadaczem, ani nie była kierującym pojazdem, który wyrządził szkodę. Z kolei pracownik, który kierował pojazdem i jest jego właścicielem nie jest zobowiązany do odszkodowania, skoro wykonywał polecenia pracodawcy w ramach zatrudnienia. Taki problem nie występuje w przypadku pojazdów służbowych, gdyż osoba zobowiązana do odszkodowania (pracodawca) jest jednocześnie posiadaczem pojazdu, z którego ruchem związana jest szkoda nawet, gdy jest on kredytowany lub leasingowany. W efekcie zostają spełnione przesłanki konieczne dla uruchomienia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń (patrz: <http://www.gofin.pl/prawo-pracy/17,1,101.178298.wypadek-w-podrozi-sluzbowej-odbywanej-prywatnym-samochodem,wypadek-w-podrozy-sluzbowej-odbywanej-prywatnym-samochodem.html>).

⁸⁷ Jeśli w skierowaniu na wstępne lub okresowe badania lekarskie znajduje się informacja, że pracownik, niezależnie od zajmowanego stanowiska, przy wykonywaniu obowiązków służbowych będzie korzystał z samochodu służbowego (lub prywatnego), lekarz medycyny pracy może skierować takiego pracownika na bardziej szczegółowe badania (np. konsultacje okulistyczne, badania oceniające widzenie zmierzchowe i zjawisko olśnienia).

⁸⁸ pismo z 12 maja 2017 r. dyrektora SO (odpowiedź na wniosek nr 7 z 11 maja 2017 r.).

⁸⁹ wykaz podpisał starszy inspektor ds. inwestycji w SO (przekazany w odpowiedzi, wniosek nr 1 z 8 maja 2017 r.).

⁹⁰ 46-2015 r. i 58-2016 r.

⁹¹ 1.185.941,01 zł w 2015 r. i 819.456,52 zł w 2016 r.

kiedy powierzono je przez zlecającego⁹². Badaniem objęto łącznie 27 umów/zleceń realizowanych przez firmy: [REDAKTOWANE] ⁹³ oraz [REDAKTOWANE] ⁹⁴. W badanych postępowaniach na podstawie art. 4 pkt 8 nie stosowano przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁹⁵ (dalej: ustawa *Pzp*). Zamawiający zastosował procedurę wewnętrzną „*Zasady funkcjonowania systemu zamówień publicznych w Sądzie Okręgowym w Tarnowie*” wprowadzone 23 września 2014 r. zarządzeniem nr 7/2014 Dyrektora SO. Ramowe procedury udzielania zamówień nieprzekraczających 30 tys. euro uregulowano w podziale na zamówienia o wartości do 15 tys. zł oraz o wartości powyżej 15 tys. zł do równowartości 30 tys. euro. Stosownie do ww. *zasad*:

- we wszystkich badanych przypadkach (27) podstawą ustalenia wartości zamówienia nieprzekraczającą 30 tys. euro jest całkowity koszt wraz z kosztem dostawy i montażu – (rozdział II §1 ust. 1 *zasad*). Wartość zamówienia do określenia progów jest wartością netto (rozdział II §1 ust. 2 *zasad*),
- w 9 z 27 przypadków udzielono zamówienia powyżej 15 tys. zł do 30 tys. euro (netto) na podstawie przeprowadzonego rozpoznania rynku (rozdział II § 5 ust. 1 *zasad*). Badanie rynku stanowiło porównanie cen u co najmniej trzech potencjalnych wykonawców (rozdział II §5 ust. 2 *zasad*), co udokumentowano zestawieniem ofert z przeprowadzonego badania rynku (rozdział II §7 ust. 1 *zasad*). Każdorazowo za ofertę najkorzystniejszą uznano ofertę z najniższą ceną (rozdział II §5 ust. 3 *zasad*). We wszystkich przypadkach umowę zawarto w formie pisemnej (rozdział II §7 ust. 2 *zasad*).
- w 18 z 27 przypadków udzielono zamówienia poniżej 15 tys. zł; sporządzono pisemne zlecenie na realizację zamówienia (rozdział II §11 ust. 1 *zasad*). Jednakże kontrolującym nie okazano wypełnionego *druku wstępnej oceny celowości* stanowiącego załącznik nr 9 do *zasad*. Z udostępnionych wyników przeprowadzonego audytu „*Przegląd zadań inwestycyjnych i remontowych – kompletność dokumentacji – czynności doradcze*” przeprowadzonego przez [REDAKTOWANE] audytora wewnętrznego w SO, również wynika brak zastosowania się do zapisów rozdziału II §4 ust. 1 *zasad*. W przypisie zaś wskazano, że cyt. „*** oferty składano osobiście po ustaleniu zakresu (kosztorys ślepy, przedmiar, ustalenie) z wykonawcami (zaproszenie telefoniczne); ****

⁹² montaż powierzonych klimatyzatorów, sterowanych ekranów, urządzeń CCTV

⁹³ 11 umów/zleceń łącznie na: 182.203,10 zł netto w 2015 r. oraz 111.100,10 zł netto w 2016 r.

⁹⁴ 16 umów/zleceń łącznie na: 306.621,74 zł netto w 2015 r. oraz 83.038,50 zł netto w 2016 r.

⁹⁵ tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.

przyjęto, że podstawą zamówienia na roboty remontowo-inwestycyjne jest zlecenie – parafowane przez Głównego Księgowego lub jego zastępcę – wymagana aktualizacja procedur”. Na dzień wszczęcia niniejszej kontroli aktualizacja była w toku opracowywania.

Ponadto, stwierdzono, że potwierdzenie realizacji zamówienia jest udokumentowane protokołem odbioru stwierdzającym prawidłowość wykonanego zlecenia podpisane są przez inspektora nadzoru i/lub upoważnionego pracownika Sądu. Wszystkie kwoty na fakturach odpowiadają wartościom na dokumentach umownych (ofertach czy kosztorysach). Zadania realizowane były terminowo (w wyznaczonym przez zlecenie lub umowę okresie). Jednakże, stwierdzono, że mimo uzgodnionego 30 dniowego terminu płatności często zobowiązania były realizowane już w dniu wystawienia faktury lub kilka dni później.

Sygnatura zadania - znak BG-	Numer i data wystawienia faktury	Wartość brutto	Termin zapłaty	data zapłaty
Wykonawca: „ALBUD” Aleksander Dziadkowiec				
Łącznie faktury wystawiono na 525.274,34 zł brutto (427.052,55 zł netto i 98.222,09 zł podatek VAT)				
211-20/15	01/2015 z 21 maja 2015 r.	1.104,54 zł	20 czerwca 2015 r.	25 maja 2015 r.
211-22/15	02/2015 z 27 maja 2015 r.	42.597,56 zł	26 czerwca 2015 r.	27 maja 2015 r.
	03/2015 z 25 czerwca 2016 r.	42.597,55 zł	25 lipca 2015 r.	26 czerwca 2015 r.
211-27/15	04/2015 z 27 lipca 2015 r.	68.988,82 zł	26 sierpnia 2015 r.	19 sierpnia 2015 r.
	05/2015 z 19 sierpnia 2015 r.	45.992,55 zł	18 września 2015 r.	27 sierpnia 2015 r.
211-40/15	08/2015 z 18 września 2015 r.	50.434,56 zł	17 października 2015 r.	22, 24, 25 września 2015 r.
	09/2015 z 30 września 2015 r.	4.797,58 zł	30 października 2015 r.	30 września 2015 r.
	10/2015 z 5 października 2015 r.	55.172,23 zł	4 listopada 2015 r.	12,13,21,23 października 2015 r.
211-44/15	06/2015 z 31 sierpnia 2015 r.	22.034,68 zł	30 września 2015 r.	14 września 2015 r.
	07/2015 z 18 września 2015 r.	30.443,68 zł	17 października 2015 r.	21, 22 września 2015 r.
	11/2015 z 6 października 2015 r.	41.762,21 zł	5 listopada 2015 r.	26, 27 października 2015 r.
211-53/15	13/2015 z 23 listopada 2015 r.	17.211,33 zł	23 grudnia 2015 r.	26 listopada 2015 r.
Łącznie faktury wystawiono na 423.136,99zł brutto (344.014,05zł netto i 79.123,24zł podatek VAT)				
211-3/16	01/2016 z 29 stycznia 2016 r.	2.031,79 zł	28 lutego 2016 r.	29 stycznia 2016 r.
211-9/16	02/2016 z 4 marca 2016 r.	43.741,60 zł	3 kwietnia 2016 r.	4, 21 marca 2016 r.
211-18/16	03/2016 z 20 kwietnia 2016 r.	7.288,01 zł	20 maja 2016 r.	29 kwietnia 2016 r.
211-44/16	14/2016 z 30 września 2016 r.	4.432,65 zł	30 października 2016 r.	30 września 2016 r.
211-46/16	20/2016 z 5 grudnia 2016 r.	11.137,01 zł	4 stycznia 2017 r.	14 grudnia 2016 r.
211-50/16	18/2016 z 28 listopada 2016 r.	5.753,69 zł	29 grudnia 2016 r.	1 grudnia 2016 r.
211-24/16	05/2016 z 27 maja 2016 r.	17.574,14 zł	26 czerwca 2016 r.	31 maja 2016 r.
211-55/16	21/2016 z 12 grudnia 2016 r.	2.460,00 zł	11 stycznia 2017 r.	21 grudnia 2016 r.
211-60/16	25/2016 z 21 grudnia 2016 r.	4.428,22 zł	20 stycznia 2017 r.	29 grudnia 2016 r.
211-64/16	28/2016 z 30 grudnia 2016 r.	3.290,24 zł	30 stycznia 2017 r.	30 grudnia 2016 r.
Łącznie faktury wystawiono na 102.137,35 zł brutto (83.038,50 zł netto i 19.098,85 zł podatek VAT)				
Wykonawca: Beata Gądek i Piotr Gądek ITTs.c.				
Łącznie faktury wystawiono na 360.762,76 zł brutto (293.303,06 zł netto i 67.459,70 zł podatek VAT)				
211-19/15	18/07/2015 z 20 lipca 2015 r.	38.021,76 zł	19 sierpnia 2015 r.	19 sierpnia 2015 r.
	33/05//2015 z 29 maja 2015 r.	79.212,00 zł	30 czerwca 2015 r.	20 maja, 15 i 25 czerwca 2015 r.
211-21/15	23/05/2015 z 25 maja 2015 r.	9.800,00 zł	24 czerwca 2015 r.	29 maja 2015 r.
211-25/15	24/05/2015 z 26 maja 2015 r.	9.500,00 zł	25 czerwca 2015 r.	29 maja 2015 r.
211-25/15	16/07/2015 z 20.07.2015 r.	33.210,00 zł	18 września 2015 r.	31 sierpnia 2015 r.
211-43/15	48/09/2015 z 18.09.2015 r.	54.366,00 zł	17 października 2015 r.	25 września 2015 r.

Łącznie faktury wystawiono na 224.109,76 zł brutto (182.203,06 zł netto i 41.906,70zł podatek VAT)				
211-6/16	14/03/2016 z 24.03.2016 r.	108.670,50 zł	23 kwietnia 2016 r.	31 marca 2016 r.
211-30/16	37/06/2016 z 27 czerwca 2016 r.	7.749,00 zł	27 lipca 2016 r.	30 czerwca 2016 r.
211-52/16	1/12/2016 z 5 grudnia 2016 r.	3.075,00 zł	4 stycznia 2017 r.	27 grudnia 2016 r.
211-56/16	3/12/2016 z 5 grudnia 2016 r.	6.088,50 zł	4 stycznia 2017 r.	27 grudnia 2016 r.
211-57/16	12/12/2016 z 16 grudnia 2016 r.	7.380,00 zł	15 stycznia 2017 r.	27 grudnia 2016 r.
211-58/16	13/12/2016 z 16 grudnia 2016 r.	3.690,00 zł	15 stycznia 2017 r.	27 grudnia 2016 r.
Łącznie faktury wystawiono na 136.653,00 zł brutto (111.100,00 zł netto i 25.553,00 zł podatek VAT)				

Wyjaśniono⁹⁶, cyt. „Sąd po otrzymaniu projektu planu finansowego ma obowiązek sporządzić harmonogram wydatków na poszczególne miesiące, w tym wydatki w zakresie remontów. Podział kwot na prace remontowe sporządza pracownik odpowiedzialny za ten zakres. Kwoty ujęte w harmonogramie są podstawą do sporządzenia miesięcznych zapotrzebowań z podziałem na poszczególne dni. W przypadku wolnych środków dokonywano zapłaty faktur za prace remontowe przed upływem terminu płatności, gdyż niewykorzystane środki są przeksięgowywane na koniec dnia na rachunek Ministerstwa Finansów a ponadto należy składać wyjaśnienia o przyczynę zwrotu”.

Uzasadnienie realizacji remontów w SO w latach 2015-2016 bez zastosowania ustawy Pzp pomimo tego, że łączne zaangażowanie w ramach usług zleconych ww. wykonawcom wynosiło w 2015 r. ponad 30 tys. euro zaprezentowano w piśmie z 17 maja 2017 r.⁹⁷ cyt. „poszczególne roboty remontowe (...) traktowane były jako odrębne zadania, o wartościach netto mniejszych niż 30.000,- euro (...) w związku z czym nie stosowano ww. Ustawy (...) Konieczność wykonania robót potwierdzają (...) notatki służbowe, półroczne przeglądy budynków (...)i protokoły sporządzane przez inspektorów nadzoru (...) istotnym powodem wykonania zadań spoza planu finansowego było usuwanie awarii (...) stosownie do pisma Sądu Apelacyjnego w Krakowie, znak Inw. 033-1/14 z 07.02.2014 r. (powołującego się na pismo Ministerstwa Sprawiedliwości, znak DB-II-2012-20/12 z 17.10.2012 r.), informowaliśmy sukcesywnie Sąd Apelacyjny (...) o zamiarze przeprowadzenia zadań remontowych, w budynku Sądu (...). Których wartość kosztorysowa netto nie przekraczała 100.000,- zł. W przypadku zadań o wartości kosztorysowej netto przewyższającej 100.000,- zł kierowaliśmy informacje do Ministerstwa Sprawiedliwości”.

Ponadto, z udostępnionych wyników przeprowadzonego audytu „Przegląd zadań inwestycyjnych i remontowych – kompletność dokumentacji – czynności doradcze” wynika, że cyt. „W 2016 roku przeprowadzono 84 zadania remontowe, na łączną kwotę ponad 1 ml złotych netto oraz zakupy inwestycyjne, na łączną kwotę ponad 180 tysięcy złotych netto (...).

⁹⁶ wyjaśnienia Agaty Murczek dyrektora SO Tamów z dnia 30 stycznia 2018 r. (znak: Adm.-0910-1/17) stanowiące zastrzeżenia do PWP

⁹⁷ pismo z 17 maja 2017 r. Dyrektora SO (odpowiedź na wniosek nr 12 z 11 maja 2017 r.).

W badanych postępowaniach nie stosowano przepisów prawa zamówień publicznych (na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy Pzp) (...) w 2016 rok zaplanowano 12 zadań remontowych (...), zaś zrealizowano ponad 80 zadań, co wskazuje na niską efektywność obowiązującego systemu planowania wydatkowania środków publicznych w badanym obszarze przy przyjętym kryterium przedmiotowości wydatku w związku z powyższym koniecznym jest jego modyfikacja. (...) na etapie planowania należy ustalić, czy zamówienia mogą być wykonane w jednakowym czasie, mogą zostać wykonane przez jednego wykonawcę, mają to samo przeznaczenie, dotyczą tych samych usług, dostaw, robót budowlanych”.

[akta kontroli str. 9-12, 286-959, 2367-2534]

IV. OGÓLNA OCENA

W wyniku przeprowadzenia kontroli i analizy dokumentacji nieprawidłowości wskazanych w skardze nie potwierdzono. Mając na względzie ustalenia kontroli oraz oceny częściowe badanych obszarów ogólnie działalność SO Tarnów w badanym zakresie oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami. Na powyższą ocenę mają wpływ niżej wymienione oceny częściowe. Działalność SO w zakresie:

1. **prowadzonej polityki szkoleniowej i doskonalenia zawodowego pracowników** oceniono negatywnie z uwagi na stwierdzenie:
  - a) w przypadku konferencji pod nazwą „Aktualne problemy sądownictwa z perspektywy sądów powszechnych za usługę hotelową zapłacono za więcej osób niż z niej korzystało. W fakturach nieprawidłowo wskazano nabywcę. Uregulowano zobowiązanie nie zachowując terminu płatności. Kwota płatności nie odpowiada przedłożonej ofercie,
  - b) w przypadku szkolenia wyjazdowego dla kuratorów okręgowych SO i kuratorów zawodowych z Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej Sądów Rejonowych w okręgu SO oraz urzędników z SO oraz sądów rejonowych w okręgu, zorganizowanego w dniach 16, 17 czerwca 2016 r. wydatki nie zostały poniesione w oparciu o art. 44 ust. 3 ustawy *ufp*. Wykładowcy otrzymywali oprócz wynagrodzenia za wykonanie dzieła, inne świadczenia w naturze przynależne co do zasady uczestnikowi szkolenia, a nie wykładowcy. Nie uwzględniono przy tym postanowień *updof*, ustawy o *sus* oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Występowały „naciski” ze strony SO, bądź zapadały ustalenia, co do charakteru udziału wykładowców w szkoleniach oraz ponoszonych w związku z tym wydatków. Umowy o dzieło nie zawierają istotnych elementów wynikających z przyjętej dobrej

praktyki. Rachunki nie zawierają informacji pozwalających na ustalenie kosztów uzyskania przychodu, zobowiązań publicznoprawnych, nie wskazano nr rachunków bankowych, na które należy przekazać wynagrodzenie. Nie stwierdzono istotnych informacji o przeniesieniu praw majątkowych.

2. zasad zarządzania przez pracodawcę, środkami na finansowanie działalności socjalnej w sądzie (zakładowy fundusz świadczeń socjalnych) oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami z uwagi na:

- a) stwierdzony brak aktualizacji umowy o działalności socjalnej. Treść umowy nie definiuje jakie obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność spoczywają na organizatorze i koordynatorze. Zmiany umowy o działalności socjalnej nie następowały przy udziale wszystkich stron umowy i po przeprowadzeniu wymaganych uzgodnień,
  - b) brak wiarygodnej informacji w zakresie sposobu zapoznawania emerytów, rencistów korzystających ze świadczeń z postanowieniami *regulaminu zfs* oraz aneksów do regulaminu,
  - c) przekazywanie w SR w Tarnowie środków nie zawsze na wyodrębniony rachunek bankowy dla sądu, lecz bezpośrednio na wyodrębniony rachunek w SO,
  - d) przekazanie przez SO do końca maja w 2016 r. na wyodrębniony rachunek, łącznie kwotę 152.250,00 zł, co nie stanowi co najmniej 75% odpisu (152.324,12 zł). Do końca września przekazano łącznie 194.250,00 zł, czyli mniej niż wynikało z obliczeń. Stanowi to naruszenie art. 6 ust. 2 ustawy o *zfs*,
  - e) brak możliwości jednoznacznego zweryfikowania prawidłowości ustalenia wysokości odpisów na *zfs* nawet mimo uzyskania dodatkowych informacji od SR w Brzesku, SR w Bochni, SR w Tarnowie,
  - f) stwierdzenie, że postanowienia *regulaminu zfs* i podział środków funduszu mogły prowadzić do dyskryminacji lub świadczyć o nierównym traktowaniu pracowników.
- 3. gospodarowania mieniem ruchomym, w tym nabycia samochodów służbowych oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami z uwagi na brak zapewnienia, że pracodawca każdorazowo weryfikował czy osoby, którym dyrektor SO wyrażał zgodę na wykorzystanie pojazdów prywatnych do celów służbowych, poddane zostały wstępnym lub okresowym badaniom lekarskim w związku z kierowaniem pojazdami w celach służbowych,**

4. **gospodarowania mieniem trwałym, w tym realizacja prac remontowych w SO** oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami z uwagi na:

- a) zamknięty krąg wykonawców, którym SO zleca realizację prac remontowych nie gwarantuje/stwarza ryzyko, że zamówienia o wartości do 15 tys. zł oraz o wartości powyżej 15 tys. zł do równowartości 30 tys. euro, nie są przeprowadzane w sposób transparentny i konkurencyjny,
- b) stwierdzenie, że mimo uzgodnionego 30 dniowego terminu płatności zobowiązania były realizowane już w dniu wystawienia faktury lub kilka dni później. A w konsekwencji brak uzasadnienia przestrzegania zasad celowego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi.

Na tym czynności kontrolne zakończono.

Wobec powyższego zaleca się niezwłoczne podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości oraz zapobieżenie ich powstawaniu w przyszłości, w tym w szczególności:

1. w zakresie prowadzonej polityki szkoleniowej i doskonalenia zawodowego pracowników:

- zachowanie należytej staranności przy wyborze prawidłowej formy zawieranych umów cywilnoprawnych dotyczących obszaru szkoleń (w zależności od jej przedmiotu), jak również prawidłowe określanie przedmiotu umowy, odzwierciedlającego faktyczny zakres zadań powierzanych wykonawcy,
- ograniczenie świadczeń w naturze na rzecz wykładowców w przypadku zawierania z nimi umów cywilnoprawnych, przestrzegając w ten sposób zasad celowego i oszczędnego wydatkowania środków finansowych, a w sytuacji konieczności ich przyznania uwzględnianie postanowień updof, ustawy o sus oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. *w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe*⁹⁸,
- ograniczenie przypadków udziału pracownika w szkoleniu organizowanym przez SO jednocześnie w charakterze uczestnika i wykładowcy (w ramach zawartej umowy cywilnoprawnej), a w przypadku wystąpienia tego rodzaju konieczności przyznawanie takiej osobie świadczeń, przestrzegając zasad celowego i oszczędnego wydatkowania środków finansowych,

---

⁹⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1949.

- zawieranie w umowach cywilnoprawnych dot. szkoleń wszystkich niezbędnych postanowień, w tym również istotnych z punktu widzenia właściwego i skutecznego zabezpieczenia interesu SO, tj. m.in.: terminów płatności, sposobu zapłaty wynagrodzenia, terminów wykonania umów, trybu odbioru wykonania prac, określenia pól eksploatacji i przeniesienia praw autorskich oraz informacji kto dostarcza materiały i narzędzia do wykonania dzieła (w przypadku umów o dzieło), a także świadczeń w naturze przysługujących wykonawcy, informacji niezbędnych do prawidłowego ustalenia zobowiązań publicznoprawnych oraz kar umownych,
  - wprowadzenie zasady pisemności oświadczeń/informacji ze strony wykonawcy o nr rachunku bankowego, na który SO (zamawiający) powinien przekazać wynagrodzenie z tytułu realizacji danej umowy, zawierając np. uprzednio w umowie postanowienia, że zapłata nastąpi na rachunek bankowy wskazany przez wykonawcę w fakturze/rachunku,
  - zachowanie większej staranności podczas przeprowadzania kontroli dokumentów, stanowiących dowody księgowe - faktury, rachunki itp. powinny zawierać prawidłowo określoną nazwę odbiorcy,
  - sprawowanie skutecznego nadzoru nad organizowanymi szkoleniami, w szczególności nad starannością wypełniania list obecności oraz wydawaniem zaświadczeń o uczestnictwie,
  - wprowadzenie rozwiązań, które zapewnią przejrzyste, racjonalne, jednoznaczne zasady dokonywania zapłaty za udział w szkoleniu, jak również terminowe regulowanie z tego tytułu zobowiązań,
  - terminowe regulowanie zobowiązań,
  - organizowanie szkoleń, kierując się zasadami dotyczącymi wydatkowania środków publicznych wskazanymi w art. 44 ust. 3 ustawy *ufp*,
2. w zakresie zarządzania przez pracodawcę środkami na finansowanie działalności socjalnej w sądzie (z/śś):
- dostosowanie postanowień umowy o działalności socjalnej do obowiązujących przepisów prawa poprzez zapewnienie rozdziału kompetencji między dwoma organami sądu w zakresie wykonywania czynności pracodawcy wobec dwóch grup pracowników, przy jednoczesnym udziale wszystkich stron umowy i po przeprowadzeniu wymaganych uzgodnień; w treści umowy zalecane jest

jednocześnie zdefiniowanie jakie obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność spoczywają na organizatorze i koordynatorze wspólnej działalności socjalnej,

- opracowanie skutecznego sposobu informowania osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń w ramach zfsś tj. emerytów i rencistów o wszelkich zmianach regulaminu zfsś,
  - dokonanie zmian w regulaminie zfsś celem wyeliminowania przypadków dyskryminacji lub nierównego traktowania pracowników,
  - przekazywanie środków zfsś na wyodrębniony rachunek bankowy w wysokości i terminach określonych w art. 6 ust. 2 ustawy o zfsś,
3. w zakresie gospodarowania mieniem ruchomym, w tym nabycia samochodów służbowych:
- dokonanie zmian procedur wewnętrznych dotyczących odbywania przez pracowników SO krajowej lub zagranicznej podróży służbowej, które zapewnią używanie pojazdów prywatnych do celów służbowych przez pracowników posiadających ważne orzeczenie lekarskie w zakresie prowadzenia samochodu wydane w ramach badań, na które kierował pracodawca,
4. w zakresie gospodarowania mieniem trwałym, w tym realizacji prac remontowych w SO:
- bieżące realizowanie zaleceń audytów w obszarze zamówień publicznych,
  - ograniczenie praktyki dokonywania płatności znacznie wcześniej, niż wynika to z terminów wynikających z umów, faktur, rachunków itp.

Powyższe powinno zapewnić zgodność działania:

- z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, przepisami prawa wewnętrznego, umowami, decyzjami oraz innymi rozstrzygnięciami podjętymi przez uprawnione podmioty,
- z zasadami efektywnego gospodarowania środkami publicznymi (oszczędności i minimalizacji nakładów przy zachowaniu wymaganej jakości) i wydajności (maksymalizowanie efektów przy możliwie najmniejszych nakładach).

Stosownie do § 30 ust. 3 pkt. 1 i 2 komunikatu Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działu administracji rządowej – sprawiedliwość dotyczących przeprowadzania kontroli

*działalności administracyjnej sądów powszechnych*¹, proszę o przekazanie, w terminie do dnia 31 maja 2018 r. pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z § 31 wyżej przywołanego komunikatu od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Kierownik jednostki kontrolującej

**Z upoważnienia
Ministra Sprawiedliwości**

M. 95-01/1444 Janka
**Zastępca Dyrektora
Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego**

Sporządzono w dwóch egzemplarzach:

1. Prezes Sądu Okręgowego w Tarnowie, Dyrektor Sądu Okręgowego w Tarnowie,
2. Wydział Kontroli Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego w Ministerstwie Sprawiedliwości – a/a.

---

¹ Dz. Urz. Min. Sprawiedl. z 2015 r., poz. 236.